

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra trestního práva

Diplomová práce

Trestný čin loupeže

Plzeň, 2013

Zpracoval: Václav Valenta

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, 25. 3. 2013

Poděkování:

Chtěl bych touto cestou poděkovat vedoucí diplomové práce JUDr. Simoně Stočesové, Ph.D., LL.M. za odborné vedení a za spolupráci při zpracování tématu.

Obsah

1. ÚVOD	1
2. HISTORICKÝ NÁSTIN PRÁVNÍ ÚPRAVY LOUPEŽE	3
2.1. Loupež v římském právu	3
2.2. Loupež v českých zemích do roku 1918	4
2.3. Loupež v československém a českém právu	6
3. TRESTNÝ ČIN LOUPEŽE DE LEGE LATA	9
3.1. Základní skutková podstata trestného činu loupeže	9
3.1.1. Objekt.....	10
3.1.2. Objektivní stránka.....	11
3.1.3. Subjekt	18
3.1.4. Subjektivní stránka	21
3.2. Kvalifikované skutkové podstaty trestného činu loupeže	22
3.3. Vztah loupeže k jiným ustanovením	26
3.3.1. Komparace loupeže a krádeže	26
3.3.2. Komparace loupeže a vydírání	28
3.3.3. Komparace loupeže a omezování osobní svobody	29
3.3.4. Komparace loupeže a loupežné vraždy	29
4. KRIMINALISTICKÉ A KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY TRESTNÉHO ČINU LOUPEŽE	30
4.1. Kriminalistická charakteristika loupeže	30
4.1.1. Způsob páchání	31
4.1.2. Typické stopy.....	33
4.1.3. Typické vyšetřovací situace.....	34
4.1.4. Podněty, počáteční úkony a opatření	36
4.1.5. Následné úkony.....	39
4.2. Kriminologická charakteristika loupeže.....	43
4.2.1. Statistické údaje	43
4.2.2. Pachatelé loupeží	47
4.2.3. Oběti loupeží.....	50

5. SROVNÁNÍ S VYBRANOU ZAHRANIČNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVOU	53
6. ZÁVĚR, ÚVAHY DE LEGE FERENDA	58
RESUMÉ.....	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	62

1. ÚVOD

Trestní zákoník obsahuje řadu trestných činů. Některé jsou více závažné, některé méně. Při výběru téma mé diplomové práce mne nejvíce zaujal trestný čin loupeže, tedy jeden z těch závažných a pro společnost nebezpečných. Tento trestný čin provází lidstvo, dá se říci už od samého počátku jeho vzniku. Jak se společnost postupně vyvíjela, tak se vyvíjeli i nové postupy při páchání tohoto činu. To co zůstalo u loupeží stejné, je, že pachatel se snaží za použití násilí zmocnit se cizí věci od napadené osoby. Loupež je považována pro společnost za jeden z nejzávažnějších trestných činů, protože představuje nejen útok na cizí majetek, ale i na tělesnou integritu oběti.

V dnešní době, která je ovlivněna ekonomickou krizí, se lidé k tomuto zoufalému činu odhodlávají prakticky každý den. Proto se velmi často, především v médiích můžeme setkat s tímto trestným činem. Často se k němu pachatelé odhodlají v důsledku jejich špatné finanční situace, což vede k jejich protiprávnímu jednání. Někteří lidé se ale mohou zúčastnit loupeže z té druhé strany, protože je spáchána přímo na nich. Toto je také jeden z důvodů pro výběr tohoto trestného činu při psaní mé diplomové práce, protože jeden z členů naší rodiny byl přímo obětí loupeže.

V této práci bych se rád zabýval problematikou trestného činu loupeže jak z pohledu právního, tak také z kriminalistického a kriminologického hlediska. První kapitola má za úkol stručně historicky nastínit, jaké byly počátky úpravy loupeže, jak se za několik století postupně vyvíjela na našem území, jaký byl na ní pohled v tehdejších dobách a také jaké tresty byly ukládány v případě spáchání tohoto činu.

V další kapitole se budu zabývat základem této práce, což je současná úprava loupeže podle platného a účinného trestního zákoníku a judikatury soudů. Uvedu zde také jak základní skutkovou podstatu a její znaky, tak i kvalifikované skutkové podstaty, které tvoří okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. V neposlední řadě vysvětlím hlavní rozdíly mezi loupeží a podobnými trestnými činy, které mají podobné znaky, avšak oproti loupeži porušují jen jeden ze zájmů chráněných trestním zákoníkem.

Následující kapitola pojednává o kriminalistických a kriminologických aspektech, kterými jsou především způsoby páchaní loupeží, typické stopy a vyšetřovací situace. Také zde uvedu statistiky loupeží za posledních pět let, typické pachatele a jejich oběti.

Loupež je celosvětovým problémem, proto rozhodl jsem se na závěr mé diplomové práce o komparaci naší právní úpravy se zahraniční.

Podstatou této práce je přiblížit problematiku trestného činu loupeže, především z právního hlediska. Jejím úkolem je také ukázat různé kriminologické a kriminalistické aspekty, které pomáhají s objasňováním spáchaných loupeží. Je třeba si uvědomit, že loupež je široký pojem, který obsahuje řadu variant. Každý si pod tímto pojmem dokáže představit jiný způsob jednání, proto je zapotřebí poskytnout ty nejdůležitější informace, které se daného tématu týkají a poukázat na to, jak tento trestný čin upravuje trestní zákoník a jaké jednání považuje za loupež.

2. HISTORICKÝ NÁSTIN PRÁVNÍ ÚPRAVY LOUPEŽE

V období předstátní rodové společnosti neexistovala právní ochrana. Škodu, která byla způsobena bezprávím, hojil poškozený svémocně na pachateli, jeho rodině nebo majetku. Po vzniku státu nemohly být už všechny staré zvyky a obyčeje usměrňovány stejným způsobem, proto hlavním úkolem vznikajícího práva bylo chránit společnost a postihovat pachatele, kteří se dopouštěli loupeží nebo jiných činů.

2.1. Loupež v římském právu

V římském právu byla loupež až do 1. století př. n. l. posuzována stejně jako krádež. V tehdejších dobách loupež (tzv. rapina) znamenala násilné odebrání věci movité. Praetor Lucullus vyhlásil v době krvavých občanských bojů v ediktu¹ zvláštní žalobu na případ krádeže či škody na cizím majetku způsobených srocením lidí. Za nějaký čas se žaloba pod názvem actio vi bonorum raptorum stala obecnou žalobou na krádež, spojenou s násilím a následnou interpretací se poté loupež oddělila jako samostatný delikt. Žaloba musela být proti pachateli nebo spolupachatelům uplatněna do roka od spáchání deliktu a zněla na čtyřnásobek škody, po uplynutí jednoho roku jednoduchý obnos škody. V případě smrti pachatele se tato žaloba nepovolovala proti jeho dědicům. Až v dobách císařství se na loupeže začalo pohlížet jako na čin obecně nebezpečný. Pojmovým znakem loupeže byl zlý úmysl (tzv. dolus), což je stav vědomí člověka, který určitým způsobem jedná, přestože ví, jaké škodlivé důsledky jeho jednání může mít. Císař Augustus zavedl přesné rozlišení soukromého a veřejného násilí. Za veřejné byla považována každá násilná akce, která vedla k narušení chodu státních orgánů, což bylo trestáno vyhnanstvím. Násilí soukromé bylo daleko širším trestným činem, protože zahrnovalo nejenom násilné narušení soukromé sféry, které bylo stíháno konfiskací 1/3 majetku, ale patřily sem i daleko nebezpečnější formy násilí, zejména tak byla kvalifikována loupež při ztroskotání lodi nebo banditismus, kde pachatele čekal trest předhození dravé zvěři.²

---

¹ Úřední vyhláška vydaná úředníkem, jejíž účinnost byla omezena dobou jeho úřadu

² KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. Římské právo. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995, s. 111, 263, 337.

2.2. Loupež v českých zemích do roku 1918

Pojetí středověkého trestního práva bylo zcela odlišné od současného moderního práva, jehož kořeny spočívají teprve v 18. století. Trestní právo nejprve spočívalo v institutu svémoci, nebo spíše svépomoci. Veškeré útoky, které směřovali vůči jedinci, jeho majetku či širší společnosti, řešil buď napadený jednotlivec sám, nebo jeho okolí. Na počátku trestního práva tak stojí soukromá msta vrcholící buď mstou krevní, nebo nějakou náhradou, jako např. vyhnáním viníka nebo smluvenou kompenzací poškozeným. Státní moc postupem času začala rozsah svémoci omezovat a snažila se o převedení výkonu spravedlnosti do vlastních rukou. Postupně státní moc začala v průběhu 12. století některé delikty stíhat na základě vlastního rozhodnutí úředníků, a to z úřední povinnosti (*ex officio*). Zprvu se pravděpodobně jednalo o případy, kde nebyl žádný potencionální soukromý žalobce, a současně se jednalo o ohrožení veřejné bezpečnosti – šlo tedy zejména o krádeže a loupeže. Tyto zločiny se trestaly zásadně oběšením nebo propadnutím jmění. Formulace deliktů, tedy skutkových podstat trestných činů, vyvrcholila v kodifikacích 16. století, ve kterých se loupež řadila mezi delikty majetkové.³ V témže století v období stavovské monarchie v právu zemském byla loupež řazena mezi nejdůležitějšími delikty proti majetku movitému, kvůli své nebezpečnosti. Delikt loupeže však nebyl ve stavovském právu nikde výslovně definován. Za loupež bylo považováno odnětí cizí věci movité, přičemž byla trestní činnost vykonávána veřejně a zpravidla na silnici s použitím násilí. Pachatelé byli za loupež trestáni smrtí. Definici loupeže přinesl až Koldínův zákoník, který byl kodifikací městského práva. Koldín definoval loupež: „*ten, kterýž nezabijíc člověka, statek druhému pobeře, z šatův ho svleče, oblaupí, loupežník toliko slove.*“⁴ I v městském právu byli loupežníci trestáni šibenicí.⁵

Dalším významným vývojem prošlo trestní právo v 18. století. Došlo k vydání několika pramenů trestního práva, mezi které patřily zejména trestní zákoník Josefa I. z roku 1707 (*Constitutio criminalis Josephina*), jednotný rakousko-český trestní zákoník Marie Terezie z roku 1768 (*Constitutio criminalis Theresiana*) a Všeobecný zákoník o zločinech a způsobu jejich trestání Josefa II. z roku 1787, který vycházel ze zásady zákonnosti, a od jeho vydání bylo možné trestně postihovat

³ VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. České právní dějiny. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 170, 171.

⁴ Práva městská, N XXVIII, s. 323.

⁵ MALÝ, K. Trestní právo v Čechách v 15.–16. století. Praha: Univerzita Karlova, 1989, s. 159, 164.

jen takové jednání, které bylo v zákoně výslovně za trestné označeno. Mezi další prameny patřil Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803, který zakotvil zásadu, že neznalost zákona neomlouvá. Podmínkou trestnosti jednání byl zlý úmysl.⁶

Základem rakouského a později československého trestního práva se stal Trestní zákoník z roku 1852. Předností tohoto zákona byly jeho stručné a přesné formulace, stejně tak odstupňování deliktů podle společenské nebezpečnosti a přesné vymezení trestu.⁷ Tento zákon loupež se řadil mezi ustanovení prvního dílu trestního zákona, které chránilo vlastnické vztahy, přičemž loupež považoval za zvláštní druh zločinů. Loupež se řadila mezi tzv. majetkové trestné činy. Ustanovení o loupeži bylo zakotveno v hlavě dvacáté druhé v § 190 až § 196. Tedy podle § 190 „*loupeže se dopustí ten, kdo někomu učiní násilí, aby se zmocnil jeho nebo nějaké jiné cizí věci movité, necht' násilí se stane tak, že se ublíží skutkem nebo necht' se stane jen pohrůzkou.*“⁸ Násilí mohlo být jednak fyzické, které muselo směřovat proti osobě k překonání jejího odporu, ale také psychické. Psychické násilí vyžadovalo pohrůzku bezprostředního násilí nebo okamžité násilí, směřující proti životu nebo tělu a to tak, že napadená osoba neměla jiné východisko, než obětovat věc. Účelem pohrůzky bylo okamžité zmocnění se cizí věci. Úmysl směřoval k vydání věci, aby se jí pachatel mohl zmocnit. Napadená osoba nemusela být vlastníkem nebo držitelem věci. Zločin loupeže byl dokonán již samotným použitím násilí v úmyslu se zmocnit cizí věci.⁹ Pokud byla užita pohrůzka, která neměla žádný účinek, mohl být pachatel potrestán těžkým žalářem na pět až deset let. Trestem deseti až dvaceti lety těžkého žaláře mohl být pachatel potrestán, spáchal-li loupeže s jedním nebo více spoluloupežníky, s vražednými zbraněmi nebo použil-li násilí, ačkoliv loupež nedokonal. Stejná trestní sazba byla stanovena, pokud loupež dokonal, avšak trest vykonal v zostřeném těžkém žaláři. Trestem doživotí mohl být pachatel potrestán v případech, kdy při loupeži někoho poranil, nebezpečným vyhrožováním uvedl v trapný stav nebo došlo-li k těžkému poškození těla napadeného. Podílnictví na loupeži se trestalo těžkým žalářem na jeden rok až pět let. Kromě výše uvedeného však byla loupež upravena i v rámci trestných činů o veřejném násilí, konkrétně v § 90, upravující zločin

⁶ VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. České právní dějiny. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 486-488.

⁷ VLČEK, E. Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 34.

⁸ Zákon č. 117/1852 Ř. z., zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích

⁹ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 50.

loupeže lidí, a rovněž v ustanovení o trestných činech vraždy a zabití, konkrétně v § 141 trestního zákona, kde byl stanoven trest za tzv. loupežné zabití. Trestem za loupežné zabití byla smrt, jíž byli potrestáni ti, kteří při loupeži jednali s člověkem tak násilně, že mu způsobili smrt. U osob mladistvých existovala speciální právní úprava, a to zákon č. 48/1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží, který stanovil věkovou hranici trestní odpovědnosti na 14 let. Nedospělci (osoby mladší 14 let) nebyli vůbec trestně odpovědní podle trestních zákonů. Jestliže se nedospělec starší 12 let dopustil kriminálního činu, na který zákon dovoľoval uložit trest smrti (např. loupežné zabití podle § 141) nebo trest doživotní ztráty svobody (např. v ustanovení § 195), měl tzv. poručenský soud nařít jeho ochrannou výchovu nebo ho umístit do léčebného ústavu.¹⁰

2.3. Loupež v československém a českém právu

Se vznikem samostatného československého státu byly zák. č. 11 Sb. z a n. z 28. 10. 1918 o zřízení samostatného československého státu, převzaty všechny zákony a nařítzení, které platily v předešlé habsburské monarchii. Z tohoto důvodu byl tedy také zachován i zákon č. 117/1852 ř. z., Zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích, který platil až do roku 1950.

V trestním zákoně z roku 1950 byl trestný čin loupeže nově zařazen do hlavy VII. mezi trestné činy proti svobodě a důstojnosti člověka, do oddílu prvního mezi trestné činy proti svobodě. Základní skutková podstata trestného činu loupeže byla upravena v ustanovení § 232 odst. 1 tak, že „*kdo proti někomu užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě až deset let.*“¹¹ Kvalifikované způsoby spáchání spočivaly ve spáchání činu členem zločineckého spolčení (odst. 2 písm. a), způsobení těžké újmy na zdraví (odst. 2 písm. b) nebo byla-li přítomna jiná přitěžující okolnost (odst. 2 písm. c). V případě spáchání loupeže těmito způsoby mohl být pachatel potrestán odnětím svobody deset až dvacet let. Odnětím svobody na doživotí mohl být pachatel podle odst. 3 potrestán v případě, že činem uvedeným v odst. 1 způsobil smrt jiné osoby. Za násilí bylo považováno i jednání, kterým pachatel osobu, jejíž odpor má být překonán, uvedl do stavu bezbrannosti lstí, pokud tak činil v úmyslu zmocnit se cizí věci. Trestní zákon z roku 1950 byl novelizován zák. č. 63/1956 Sb. a tato

¹⁰ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 51.

¹¹ Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

novela se dotkla také trestného činu loupeže, ovšem pouze v sankci kvalifikované skutkové podstaty v § 232 odst. 3. Trest doživotí byl v tomto paragrafu zmírněn na trest odnětí svobody v rozmezí patnáct až pětadvacet let.¹²

Od 1. ledna 1962 nabyl účinnosti nový trestní zákon, tedy zákon č. 140/1961 Sb., který byl s četnými novelami platný a účinný do nedávné doby. Loupež byla zařazena mezi trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti. § 234 upravoval základní skutkovou podstatu tak, že „*kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.*“¹³ Výše trestní sazby byla nakonec snížena ze tří let na dvě. Objektem ochrany byla osobní svoboda, která byla omezována násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí, dále objektem ochrany byl majetek, který chce pachatel odejmout z dispozice oprávněné osoby a zmocnit se ho neoprávněně. Násilí zde bylo prostředkem nátlaku na vůli napadeného, aby pachateli vydal věc, kterou po něm požadoval. Za násilí bylo též považováno, když pachatel k získání cizí věci užil fyzické síly jako prostředek nátlaku na vůli poškozeného, i když nemá za následek újmu na zdraví. Stejně tak ani výjimečně malá intenzita násilí nemohla být důvodem pro kvalifikaci trestného činu krádeže. Toto násilí nemuselo směřovat jen výhradně proti napadenému, mohlo totiž být použito i proti jiné osobě nebo proti jiné věci. Za násilí byla považována i lest, díky níž se pachatel chtěl zmocnit cizí věci. Pohrůžka bezprostředního násilí byla druhou formou nátlaku pachatele na poškozeného se stejným záměrem jako u násilí, a to aby také působila na vůli napadené osoby, a pachatel se tak mohl zmocnit cizí věci. Šlo tedy o stav, kdy hrozilo uplatnění násilí pachatele vůči poškozenému, pokud by nerespektoval jeho požadavek a nevydal mu věc, které se chce zmocnit. Pokud se chtěl pachatel úmyslně za použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí zmocnit cizí věci, nebylo rozhodné, zda věc poškozenému skutečně odcizí, avšak muselo předcházet vlastnímu zcizení věci, jinak by se nejednalo už o loupež. Protože se spácháním loupeže bývá zpravidla spojena i majetková újma, nebylo podmínkou k naplnění formálních znaků skutkové podstaty, zda poškozenému vznikla nějaká škoda nebo jestli měla věc, kterou si pachatel přivlastnil nějakou hodnotu. Kvalifikované skutkové podstaty trestného činu loupeže se odvíjely od závažnějších forem spáchání, a to organizovanou skupinou

---

¹² CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 52.

¹³ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

(odst. 2 písm. a), závažnějším následkem na objektu ochrany, tj. těžkou újmou na zdraví nebo vznikem značné škody (odst. 2 písm. b). Za tyto závažnější formy spáchání mohl být pachatel potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let. Podle § 234 odst. 3 mohl být pachatel potrestán odnětím svobody na deset až patnáct let, pokud způsobil činem uvedeným v odst. 1 smrt. Znak škody velkého rozsahu (dosahující nejméně 5 000 000 Kč.) byl do tohoto odstavce doplněn novelizací ustanovení o loupeži v roce 1991.¹⁴

---

¹⁴ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 54-55.

3. TRESTNÝ ČIN LOUPEŽE DE LEGE LATA

Právní úpravu trestného činu loupeže upravuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále TZ). Jeho ustanovení se nachází ve zvláštní části hlavě II. dílu 1 mezi trestnými činy proti svobodě. Jedná se o zvláště závažný zločin.¹⁵ Někteří lidé by spíše loupež zařadil mezi trestné činy proti majetku, ale zákonodárce se rozhodl zařadit ho mezi trestné činy proti svobodě v důsledku jeho nebezpečnosti zásahu právě do zmíněné osobní svobody. Osobní svoboda je tedy v tomto případě upřednostňována před ochranou majetku.

§ 173¹⁶

Loupež

- (1) Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.
- (2) Odnětím svobody na pět let až dvanáct let bude pachatel potrestán,
  - a) spáchal-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
  - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
  - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
  - d) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).
- (3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.
- (5) Příprava je trestná.

3.1. Základní skutková podstata trestného činu loupeže

„Jedním z formálních znaků trestného činu je skutková podstata, kterou rozumíme souhrn znaků trestného činu určitého druhu, kterými se od sebe jednotlivé

---

¹⁵ Dle § 14 odst. 3 z. č. 40/2009 Sb., trestní zákon. Zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.

¹⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

*trestné činy či skupiny trestných činů odlišují.*¹⁷Základní skutkovou podstatu trestného činu loupeže upravuje § 173 odst. 1 TZ. Mezi obligatorní znaky skutkové podstaty trestného činu patří objekt, objektivní stránka, pachatel (subjekt) a subjektivní stránka. Všechny tyto znaky budou rozebrány níže.

3.1.1. Objekt

Objektem jsou hodnoty a zájmy chráněné TZ. Loupež je trestný čin se dvěma kumulativně vyjádřenými objekty. Tyto dva objekty musí být porušeny pachatelem současně. Těmito objekty jsou osobní svoboda (ve smyslu svobody rozhodování) a majetek. Jak již bylo výše zmíněno, trestný čin loupeže je systematicky zařazen do hlavy II. zvláštní části, dílu 1., tedy mezi trestné činy proti svobodě. Za použití systematického výkladu lze dovodit, že primárním objektem trestného činu loupeže je osobní svoboda. Sekundárním objektem bude tedy majetek, kterého se chce pachatel zmocnit.¹⁸ V případě, že by byl porušen jen jeden z těchto objektů, nejednalo by se již o trestný čin loupeže.

Osobní svoboda

Ústava České republiky a Listina základní práv a svobod, stejně tak některé vyhlášené mezinárodní smlouvy podle čl. 10 Ústavy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána upravují právo na osobní svobodu. Právo na osobní svobodu je jedno z nejdůležitějších práv, které je těmito právními normami upraveno a zaručeno.

Už v článku 1 Ústavy je uvedeno, že *„Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.“*¹⁹Do těchto práv můžeme zařadit osobní svobodu, do které smí být zasaženo pouze jen na základě zákona. Toto právo je spolu s právem na život a zdraví jedním z nejdůležitějších práv člověka, proto jsou také náležitě chráněni.

---

¹⁷ NOVOTNÝ, F. a kol. Trestní právo hmotné. 2. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 93.

¹⁸ KUČHTA, J. a kol. Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 65.

¹⁹ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Osobní svoboda je především zakotvena v čl. 8 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje osobní svobodu každému.²⁰Neméně důležitý je i čl. 7 Listiny, který pojednává o nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí.

Majetek

Stejně jako právo na osobní svobodu, tak i právo vlastnit majetek je upraveno v Listině základních práv a svobod. Právo vlastnit majetek má podle čl. 11 odst. 1 každý, stejně tak právo na ochranu vlastnického práva. Listina hovoří o právu vlastnit majetek, kterým se obvykle rozumí věci a práva. V občanském právu se vychází z toho, že lze vlastnit pouze věci, tedy souhrn movitých i nemovitých věcí.²¹ Podle § 134 odst. 1 TZ se věci také rozumí ovladatelné přírodní síly, živá zvířata, zpracované oddělené části lidského těla, peněžní prostředky na účtu a cenné papíry. V případě trestného činu loupeže se bude jednat o věci cizí.

3.1.2. Objektivní stránka

Objektivní stránka spočívá v použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí, kterým má pachatel v úmyslu zmocnit se cizí věci. Pachatel se touto činností snaží překonat kladený nebo očekávaný odpor napadené osoby. Napadený nemusí klást odpor vůči útočníkům, i když si je vědom jejich fyzické či početní převahy.²²

Pachatel může napadnout nejen osobu, která věc vlastní, ale také tu, která je oprávněna s cizí věcí nakládat, např. je-li věc dána do opravy nebo je někomu zapůjčena. Pro kvalifikaci trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ není tedy rozhodující, zda je pachatelovým úmyslem zmocnit se cizí věci, která však patří jiné osobě, než je osoba, proti které pachatel užije násilí nebo pohrůžkou bezprostředního násilí. Dále není rozhodující také to, že po užití násilí nebo po pohrůžce bezprostředního násilí pachatel sám věc odejme nebo mu jí v důsledku toho poškozený sám vydá.²³

Pokud pachatel napadl poškozeného fyzicky a během tohoto napadání pojal úmysl zmocnit se věci, která byla v držení poškozeného, naplní tímto jednáním

---

²⁰ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

²¹ FIALA, J., KINDL, M. a kol. Občanské právo hmotné. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 214.

²² JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 2. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 531.

²³ Rozhodnutí Nejvyššího soud ČR, sp. zn. 6 Tz 24/70 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

znaky trestného činu loupeže podle § 173 TZ. I když původně neměl pachatel v úmyslu zmocnit se cizí věci, podstatné v tomto případě je, že pachatel se zmocnil té cizí věci v bezprostřední návaznosti na fyzické napadení poškozeného, který byl v důsledku jednání pachatele neschopen adekvátní reakce. Tímto je dána příčinná souvislost mezi fyzickým násilím pachatele a zmocněním se cizí věci. To jak pachatel následně naloží s věcí je z hlediska uvedené právní kvalifikace nepodstatné.²⁴

Trestný čin loupeže je dokonán již užitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí proti poškozené osobě v úmyslu zmocnit se cizí věci. Není tedy třeba, aby tento úmysl byl uskutečněn a loupež dokončena až zmocněním se cizí věci. Zůstane však neuskutečněna pouze v případě, že pachatel po použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí nakonec upustí od uskutečnění svého úmyslu zmocnit se cizí věci. Tímto však trestní odpovědnost za trestný čin loupeže nezaniká, protože čin již byl dokonán.²⁵

V případech, kdy si obžalovaný loupeží opatří platební kartu se záměrem vybrat jejím prostřednictvím peníze z účtu, jde zde o jednočinný souběh trestných činů loupeže podle § 173 TZ a trestného činu neoprávněného opatření platebního prostředku dle § 234 odst. 1 TZ. Následný výběr peněz z účtu prostřednictvím této platební karty není samostatným skutkem a tedy dalším trestným činem, protože jde o fázi dokončení stále jednoho a téhož skutku kvalifikovaného jako trestný čin loupeže.²⁶

Násilí

Násilí lze posuzovat jako použití fyzické síly, díky níž pachatel překonává kladený nebo očekávaný odpor. Toto násilí může být spácháno, i když jde o prostředek nátlaku na vůli poškozeného, stejně tak a i na věci pokud jde o prostředek nátlaku vůči poškozenému. Násilí je užito, i když pachatel fyzickou silou působí na věc, která chrání napadenou osobu před přímým útokem, je tedy jakousi překážkou. Pachatel se chce úmyslně zmocnit věci, kterou napadený má u sebe. Jako

²⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 7 Tdo 590/2010 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

²⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 8. 2010, sp. zn. 3 Tdo 1016/2010 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

²⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 4. 2005, sp. zn. 8 To 27/2005 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

příklad lze uvést moment, kdy napadená osoba se schovává ve vozidle, přičemž pachatelé se snaží útokem na sklo nebo dveře vozidla, současně i použitím pohrůžky bezprostředního násilí různými příkazy od napadeného získat finanční hotovost, kterou má ve vozidle. V této souvislosti je důležité připomenout, že pohrůžka bezprostředního násilí ve smyslu § 173 TZ je míněna jako takové jednání, které má být vykonáno ihned, nepodrobí-li se napadený vůli útočnicka. O trestný čin loupeže jde tehdy, pokud pachatel jedná v úmyslu zmocnit se cizí věci v bezprostřední časové návaznosti na pohrůžku bezprostředního násilí. Tato pohrůžka nemusí být vyjádřena jen výslovně, postačí i konkludentní jednání. To může být uskutečněno například obstoupením napadeného ve vozidle, či napřahováním k úderu, ale i aktivita, která směřuje k překonání překážky bránící přímému fyzickému kontaktu útočnicka použitím ihned násilí. To platí za předpokladu, že takového jednání a z ostatních okolností je zřejmé, že k násilí dojde ihned, nepodrobí-li se napadený vůli útočnicka. V této situaci je trestný čin loupeže dokonán již samotným užitím pohrůžky bezprostředního násilí proti napadenému v úmyslu zmocnit se cizí věci, aniž by bylo třeba tento úmysl uskutečnit. Takže v daném příkladě postačilo použití slovních příkazů a výhrůzek na adresu napadené osoby ve vozidle doprovázených obstoupením vozidla a jejich pokusy o vniknutí dovnitř za účelem získání finanční hotovosti.²⁷

Trestný čin je spáchán násilím i v případě, že pachatel uvedl jinou osobu do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem podle § 119 TZ. Pokud by bylo násilí použito proti více osobám, ale úmyslem by bylo získat jen jednu věc, spáchá pachatel jen jeden trestný čin loupež a ne více těchto trestných činů.²⁸

Podle § 173 odst. 1 TZ není každé neočekávané vytrhnutí věci z ruky poškozeného hned násilím. Takové jednání je často proto posuzováno jako krádež podle § 205 TZ. Jako loupež bude posuzováno jednání v případech, kdy pachatel s věcí cloumá, překonává odpor, který poškozený klade při bránění věci, protože pachatel se snaží získat tuto věc.²⁹ Použití násilí v těchto případech bude posuzováno individuálně, protože u každého neočekávaného vytrhnutí věci z ruky dochází k různé míře tohoto útoku. Nelze stanovit univerzální právní řešení, proto každou trestní věc je třeba posuzovat individuálně s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem.

²⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 3. 2004, sp. zn. 11 Tdo 320/2004 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

²⁸ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 1552.

²⁹ Tamtéž.

Každý poškozený může na tuto situaci reagovat jiným způsobem. U menších dětí, starších a zdravotně handicapovaných osob může být reakce na útok fyzicky vyspělého pachatele podstatně snížena nebo dokonce i vyloučena.

K užití násilí postačí u trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ již samotný fakt, že pachatel vstoupil neoprávněně do domu poškozené osoby. Toto lze považovat jako určitou formu násilí, které směřuje proti jejímu soukromí jako demonstrace síly. Poškozená osoba to může vnímat jako obavu o svoji osobní integritu, kterou mohou umocnit další okolnosti, které zvyšují intenzitu jednání pachatele. Zejména pokud k činu došlo v noci, když poškozená osoba spala a v domě byly přítomny nezletilé osoby apod.³⁰

Při naplnění znaku užití násilí u trestného činu loupeže se vyžaduje, aby pachatel užil násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Pokud již má cizí věc ve své moci a následně užije vůči poškozené osobě násilí, například jí připoutá k nějakému pevnému předmětu, nemůže jít o naplnění zmíněného znaku, protože takové jednání směřuje spíše k tomu, aby byl poškozené osobě znemožněn pohyb. Toto jednání naplňuje skutkovou podstatu některého jiného trestného činu proti svobodě.³¹

Pohrůžka bezprostředního násilí

Při použití pohrůžky bezprostředního násilí dochází k pohrůžce takového násilí, které má být vykonáno ihned, pokud se napadený nepodrobí vůli útočnicka. Ve většině případů je vyjádřena výslovně, ale v určitých případech postačí konkludentní jednání, je-li z něho a ostatních okolností patrné, že násilí bude uskutečněno ihned, pokud se napadený nepodrobí vůli pachatele. Může se jednat o obstoupení, napřahování k úderu, ukazování zbraně, zatínání pěstí spojené s posunky, ze kterých vyplývá odhodlání použít násilí ihned. Můžeme sem zařadit i například zastavení poškozeného na odlehlém místě nebo na místě, ve kterém má ztíženou možnost úniku či přivolání pomoci. Poškozený toto místo vnímá jako potencionálně nebezpečné, je-li zjevné, že svoji situaci považuje za bezvýchodnou, v důsledku čehož ani neklade odpor, přičemž pachatel si je této skutečnosti vědom a počítá s ní. „*I hrozba bezprostředním násilím může směřovat k tomu, že toto násilí,*

³⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 2. 2012, sp. zn. 11 Tdo 1174/2011 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

³¹ Tamtéž.

*kterým je hroženo, je použito proti životu, zdraví nebo majetku jiné osoby než napadeného.*³²

Pohrůžka bezprostředního násilí může vyplývat ze způsobu chování pachatele. Jestliže maskovaný lupič neoprávněně vnikne do prostoru, který je vyhrazen pro zaměstnance banky nebo pošty, kde začne brát peníze, je toto chování způsobilé vzbudit u zaměstnanců těchto právnických osob reálnou obavu z bezprostředního fyzického násilí. Pachatel nemusí výslovně pronést nějakou pohrůžku. Z jeho chování je totiž zřejmé, že je schopný jakéhokoliv jednání, a to i proti životu a zdraví uvedených zaměstnanců. Takže i v tomto případě bude takovéto jednání svědčit o naplnění znaku pohrůžky bezprostředního násilí podle § 173 odst. 1 TZ.³³

Z hlediska pachatelova úmyslu, tedy zmocnění se cizí věci za použití pohrůžky bezprostředního násilí vůči jinému, není podstatné, jaké vlastnosti měla použitá zbraň. Tedy jestli šlo o skutečnou zbraň či jen její napodobeninu. Podstatné je to, že byla při přepadení použita s vědomím a v přesvědčení, že je to dostatečný prostředek k tomu, aby v napadeném vyvolala obavu před reálně hrozícím fyzickým násilím, pokud by se požadavkům pachatele nepodřídil, přičemž taková obava u napadeného skutečně vznikla. Použití napodobeniny střelné zbraně je tedy dostatečně způsobilým prostředkem pohrůžky bezprostředního násilí ve smyslu zákonného znaku skutkové podstaty trestného činu loupeže.³⁴

O násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí podle § 173 odst. 1 TZ nepůjde v případech, kdy jednání pachatele spočívá v uzamčení poškozeného ve vozidle, které není doprovázeno projevy použití fyzické síly nebo pohrůžky bezprostředního použití fyzického násilí proti němu a nejde přitom ani o uvedení do stavu bezbrannosti lstí. Toto jednání nelze tedy kvalifikovat jako trestný čin loupeže, byť by i směřovalo ke zmocnění se cizí věci. Zde by přicházelo v úvahu jeho posouzení jako trestného činu omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 TZ.³⁵

---

³² ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 1552.

³³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. 4 Tdo 133/2012 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

³⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. 3 Tdo 602/2006 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 249/2005 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

„Okolnost, k čemu byl poškozený podle zjištění soudu donucen, nemůže být ztotožňována s tím, jakým způsobem k tomu byl donucen. Okolnost, že poškozený učinil, co po něm obvinění požadovali, neznamená zároveň, že obvinění proti němu užili pohrůžky bezprostředního násilí, zvláště když zjištění, že o jednání poškozeného, nijak nevyjadřuje, jak jednali obvinění z hlediska naplnění uvažovaného zákonného znaku. Ze skutečnosti, že obvinění byli dva a že poškozený byl sám, rovněž nevyplývá nic, pokud jde o jednání obviněných z hlediska otázky, zda naplnili posuzovaný zákonný znak trestného činu.“³⁶Jestliže tedy například dva obvinění přikážou poškozenému se vysvléci do spodního prádla, což poškozený vykoná, protože má obavu z bezprostředně hrozícího násilí a také z toho, že jsou dva. Obvinění poté vezmou svlečené oblečení spolu s hotovostí, která v něm byla a z místa činu odjedou. Okolnost, ke které byl poškozený donucen, nemůže být ztotožňována s tím, jakým způsobem k tomu byl donucen. Jinak řečeno, okolnost, že se poškozený svlékl, neznamená zároveň, že obvinění proti němu užili pohrůžky bezprostředního násilí, zvláště když zjištění, že se poškozený svlékl, nijak nevyjadřuje, jak jednali obvinění z hlediska naplnění uvažovaného zákonného znaku. Ze skutečnosti, že obvinění byli dva a že poškozený byl sám, rovněž nevyplývá nic, pokud jde o jednání obviněných z hlediska otázky, zda naplnili posuzovaný zákonný znak trestného činu.

Zmocnění se cizí věci

Pro pachatele je věc, která je předmětem útoku věcí cizí. Jestliže by předmětem útoku byla věc, která patří pachateli, a kterou poškozenému předtím svěřil, zde se bude jednat o trestný čin vydírání podle § 175 TZ.

Za zmocnění se cizí věci se považuje ta skutečnost, kdy dojde k převedení faktické moci nad ní z oprávněné osoby na pachatele. Osoba, která je napadena, nemusí být vlastníkem té věci, může jí mít ve své dispozici proto, že jí věc byla svěřena nebo půjčena jinou osobou. Ke zmocnění cizí věci dojde nejen v momentě, kdy ji pachatel sám odejme napadenému, ale i když ji napadený sám vydá pod vlivem násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí. Není také rozhodující, zda pachatel si chtěl věc přivlastnit nebo ji jen přechodně užívat, případně s ní jinak

---

³⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 9. 2002, sp. zn. 7 Tdo 621/2002 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

naložit. Za věc cizí lze považovat i peníze z předané výhry v karetní hře ve vztahu k tomu, kdo prohrál a plnil, jakož i peníze z výhry nepředané tím, kdo prohrál. Také vymáhání okamžitého zaplacení pohledávky použitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí naplňuje znaky objektivní stránky trestného činu loupeže. Proto když číšník v restauraci za použití násilí zmocní hodinek zákazníka se záměrem získat zálohu na útratu s tím, že po jejím zaplacení mu opět hodinky vrátí, naplňuje tím tedy znaky skutkové podstaty trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ.³⁷

Zmocní-li se pachatel cizí věci v úmyslu s ní trvale disponovat, je za škodou způsobenou trestným činem loupeže považována hodnota věci. Pakliže se pachatel zmocní cizí věci jen za účelem přechodného užívání, hodnota odebrané věci nepředstavuje sama o sobě bez dalšího škodu způsobenou trestným činem loupeže. Škodou v tomto případě může být především poškození věci při jejím užívání, např. dojde k poškození motorového vozidla při dopravní nehodě, která nastala v době jeho přechodného užívání. To zde hraje význam zejména při použití znaků značná škoda a škoda velkého rozsahu, které podmiňují použití vyšší trestní sazby podle § 173 odst. 2, písm. c) a odst. 3 TZ.³⁸

Hodnota věci není rozhodná z hlediska naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ. Není rozhodné ani to, zda poškozenému vznikla nějaká majetková škoda, když například neměl u sebe žádnou věc, což je důsledek toho, že ustanovení § 173 odst. 1 TZ chrání dva zájmy, a to jednak majetek, ale především svobodu rozhodování. Vyskytují se případy, kdy oba zájmy jsou zasaženy málo významným způsobem, tedy kdy oba znaky jednání jsou naplněny malou či dokonce nepatrnou intenzitou. V takových případech je třeba se zabývat závažností a povahou trestného činu ve smyslu § 39 odst. 1, 2 TZ a v mimořádných případech popř. i zásadou subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 TZ. Bude se hodnotit především to, zda pachatel měl či neměl v úmyslu násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí stupňovat, zda bylo přítomno užití zbraně, či byl útok veden vůči slabé osobě (staré osobě, dítěti apod.) a zda úmysl pachatele vedl ke zmocnění se věci nepatrné hodnoty či věci vyšší hodnoty. Dále je potřeba

---

³⁷ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 1553.

³⁸ Tamtéž.

hodnotit, zda pachatel byl mladistvý (§ 109 TZ; dále § 2 odst. 1 písm. c) ZSM) či ve věku blízkém věku mladistvých (§ 41 písm. f) TZ. Také je třeba hodnotit okolnosti, za nichž byl čin spáchán, zda jde o ojedinělý exces nebo jestli naopak o jednání opakované, které je projevem agresivní povahy pachatele, apod. Jestliže nebude použita zásada subsidiarity trestní represe, v takových případech se bude zvažovat použití ustanovení § 58 TZ o mimořádném snížení trestu odnětí svobody.³⁹

3.1.3. Subjekt

Pachatelem trestného činu loupeže je ten, kdo sám spáchal trestný čin a svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu. U loupeže jím může být prakticky kdokoliv, tedy subjekt obecný.⁴⁰ Pachatel však musí splňovat dvě základní podmínky, kterými jsou věk podle § 25 TZ a přičetnost dle § 26 TZ. V případě splnění těchto podmínek se pachatelem stává ten, kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci.

V případě naplnění skutkové podstaty loupeže mladistvým, tedy osobou, která dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku, se jedná o provinění. Materiální podmínkou, která musí být splněna, aby šlo o provinění, je nebezpečnost činu pro společnost. U mladistvého se následně zkoumá, zda úroveň jeho rozumové a mravní vyspělosti je natolik dostatečná, aby byl trestně odpovědný. V určitých případech se může mladistvý tohoto provinění dopustit i vůči členům společné domácnosti. Skutečnost, že mladistvý je členem společné domácnosti spolu se svými rodiči, kteří mají vůči němu vyživovací povinnosti, neznamená, že by určitá část jejich majetku byla ve vlastnictví mladistvého. Požaduje-li mladistvý od svých rodičů vydání finančních prostředků pod pohrůžkou násilí, dopustí se provinění loupeže podle § 173 odst. 1 TZ, protože tyto finanční prostředky byly pro něj věci cizí.⁴¹

„Nepřičetnost pachatele zločinu loupeže podle § 173 TZ, kterého se dopustil s cílem získat po poškozené osobě peníze za účelem pokračování hry na výherním automatu, může ovlivnit i skutečnost, že je tzv. patologickým hráčem na těchto

---

³⁹ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 1553-1554.

⁴⁰ KUČHTA, J. a kol. Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 68.

⁴¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2006, sp. zn. 8 Tdo 732/2006 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

*automatech. K zjištění této skutečnosti je třeba vypracovat znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychologie, který by se zabýval tím, zda pachatel byl schopen rozpoznat nebezpečnost svého jednání pro společnost a zejména, zda v době spáchání uvedeného zločinu byl schopen ovládnout své jednání.*⁴² V případě, že loupež byla spáchána úmyslným společným jednáním dvou nebo více osob, pak skutečnosti, že některá z těchto osob jednala ve stavu zmenšené přičetnosti, nemá žádný význam ani pro závěr o jejich spolupachatelství, ani pro trestní odpovědnost dalších spolupachatelů.⁴³

Spolupachatelem může být prakticky kdokoliv, kdo splní podmínky pro pachatele. Jde tedy o úmyslné společné jednání dvou nebo více osob. V případě spolupachatelství není rozhodující, zda každý ze zúčastněných užil násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí. *„Spolupachatelé si mohou svou účast na loupeži rozdělit tak, že jeden vykonává násilí, druhý se zmocňuje věci. Jestliže pachatel přistoupí k činu jiného pachatele po uskutečnění násilí ve stadiu zmocňování se věci, tj. ve stadiu dokončování loupeže, jde o pomoc k loupeži, nikoli o spolupachatelství loupeže.*⁴⁴ Spolupachatelství je tedy možné jen do okamžiku dokonání trestného činu. Je také možno rozdělit účast mezi jednotlivé osoby, kdy každá z nich naplní jen některý ze znaků trestného činu, přičemž až souhrnem dílčích aktů vykonaných těmi jednotlivými osobami dochází k naplnění všech znaků trestného činu. Důsledkem spolupachatelství je to, že každá z jednajících osob odpovídá za to, jako kdyby trestný čin sama spáchala, odpovídá tedy za celý rozsah trestného činu včetně jeho následku.

Spolupachatelství je možné jak ve stadiu pokusu, tak i ve stadiu spáchání trestného činu. O spolupachatelství již nepůjde, pokud byla společná činnost uskutečněna až po dokonání trestného činu, tedy po naplnění znaků, přestože skutek ještě pokračoval ve stadiu, které lze zahrnout pod pojem dokončení činu.⁴⁵ Pokus u trestného činu loupeže se vyskytuje však výjimečně.

---

⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 3 Tdo 1050/2012 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

⁴³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 7 Tdo 16/2011 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

⁴⁴ JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 2. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 533.

⁴⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 7 Tz 4/68 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Spolupachatelem trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) TZ, který sice sám fyzicky nenapadl poškozeného, tak i přesto odpovídá za těžkou újmu na zdraví poškozeného, byla-li mu způsobena jednáním jiného spolupachatele v rámci společného jednání všech spolupachatelů při uskutečňování jejich společného úmyslu.⁴⁶ Naproti tomu, může nastat situace, kdy některý ze spolupachatelů vybočí z rámce společné dohody (tzv. exces). Za této okolnosti bude odpovědný za to, co sám způsobil a zavinil. Jako příklad bych uvedl vybočení z dohody o ublížení na zdraví, přičemž jeden ze spolupachatelů někoho úmyslně usmrtí.

V případě, že spolupachatel nebo pomocník jen toleroval jednání hlavního pachatele a neučinil nic, co by zabránilo protiprávnímu jednání pachatele, tak v tomto případě se bude též jednat o spolupachatelství, případně pomoc k trestnému činu loupeže.⁴⁷ Naopak o spolupachatelství trestného činu loupeže se nebude jednat v momentě, kdy jeden ze spoluobviněných využije k uskutečnění úmyslu zmocnit se cizí věci stavu bezbrannosti oběti, který byl bez dorozumění s ním za tím účelem vykonán druhým ze spoluobviněných. V tomto případě bude připadat v úvahu u prvního spoluobviněného posouzení skutku jako pomoc k trestnému činu loupeže.⁴⁸

Pokud některá osoba vyláká oběť na nějaké opuštěné místo (tzv. volavka), kde má dojít k loupežnému útoku, který provedou jiné osoby, nebo může například dávat jen pozor někde poblíž místa činu, aby osoby provádějící loupežný útok nebyly při svém jednání prozrazeny (dělání tzv. zdi), tak v těchto situacích bude takové jednání posuzováno jako účastenství ve smyslu pomoci. V těchto případech účast některého ze společníků nespočívá v přímém naplňování znaků trestného činu loupeže. Dříve soudy tyto situace posuzovaly jako spolupachatelství, ale po účinnosti trestního zákoníku je posuzují podle § 24 odst. 1 písm. c) TZ, tedy účastenství ve smyslu pomoci.⁴⁹

---

⁴⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 7 Tdo 16/2011 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

⁴⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 231/2012 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

⁴⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, sp. zn. 7 Tz 4/68 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

⁴⁹ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 1554-1555.

3.1.4. Subjektivní stránka

Subjektivní stránka trestného činu obsahuje soubor znaků, který nám charakterizuje psychiku pachatele ve vztahu k trestnému činu. Tento vnitřní (psychický) vztah člověka k určitým skutečnostem, které zakládají trestný čin, a to již pachatelem vytvořený nebo objektivně existující bez jeho přičinění v době činu, tento vztah nazýváme zavinění.⁵⁰ Jak již vyplývá ze skutkové podstaty, u zavinění se zde vyžaduje úmysl pachatele. „*Úmysl pachatele se musí vztahovat jak k násilnému jednání, jímž chce pachatel překonat nebo znemožnit odpor oběti, pro který se jinak nemůže věci zmocnit, tak k tomu, aby se zmocnil cizí věci. Úmysl ovšem nemusí směřovat k trvalé dispozici s věcí, ale jak již bylo uvedeno, postačí i úmysl směřující ke zmocnění se věci k přechodnému užívání nebo k jejímu zničení apod.*“⁵¹

Loupež je dokonána již použitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí proti nějaké osobě v úmyslu zmocnit se její věci, aniž by bylo třeba, aby tento úmysl byl uskutečněn. Jestliže by pachatel upustil od uskutečňování svého úmyslu, tedy zmocnění se cizí věci, trestnost loupeže zde nezaniká. Čin už zde byl totiž dokonán. Podobně tomu bude například i v případě, kdy pachatel použije násilí nebo bezprostřední pohrůžky násilí vůči jiné osobě, přičemž bude chtít po ní chtít vydání klíčů od vozidla. Kdyby si následné zmocnění klíčů poškozeného rozmyslel a od zmocnění klíčů následně upustil jen proto, že poškozený v důsledku použitého násilí nebo jen bezprostřední pohrůžky násilí ze strachu pachatele odveze na jím zvolené místo, dopustí se zde dokonání trestného činu loupeže⁵²

U pachatele, který způsobí jinému újmu na zdraví u trestného činu loupeže, se bude úmysl dovozovat jen z povahy předmětu, kterým byl útok veden. Je třeba zvážit i další okolnosti v tomto případě a ty v rámci hodnocení důkazů hodnotit podle svého přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.⁵³

Jako nedbalostní forma zavinění k těžšímu následku u trestného činu loupeže

---

⁵⁰ JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 2. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 207-208.

⁵¹ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 1554.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 2001, sp. zn. 7 Tz 127/2001 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

bude posuzována situace, kdy například dojde k přepadení obchodu, které bude uskutečněné za součinnosti několika pachatelů, přičemž k tomuto přepadení použijí střelné zbraně a dvou motorových vozidel. Dva pachatelé se na místo činu dopravili sami. Obviněný další dva pachatele dovezl na místo činu a následně všechny pachatele z místa činu odvezl. Věděl tedy, že jsou ozbrojeni a že chtějí zbraně použít na získání tržby z obchodu. U obviněného lze konstatovat, že přinejmenším měl a mohl vědět, že touto páchanou kvalifikovanou trestnou činností může být způsobena značná škoda, tedy lze u něj dovodit ve vztahu k těžšímu následku uvedenému v ustanovení § 173 odst. 2 písm. c) TZ závěr o minimálně nevědomé nedbalosti. I když obviněný nebyl přímo zapojen do realizace vlastního loupežného přepadení obchodu, na jeho jednání nelze pohlížet jako na spolupachatelství. Nelze však přehlédnout fakt, že tím, že jako řidič motorového vozidla hlavní pachatele loupežného přepadení na místo činu přivezl, čekal na ně a po uskutečnění loupeže je odvezl s odcizenými věcmi pryč. Hlavním pachatelům tedy umožnil či spíše usnadnil jejich skutek. Nejvyšší soud poznamenává, že tzv. princip odpovědnosti za zavinění vyžaduje, aby se zavinění vztahovalo i k okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby a k okolnostem přitěžujícím, jež jsou přičítány pachateli. Ve vztahu k těžšímu následku postačí zásadně nedbalost, a to ve formě nevědomé nedbalosti, ledaže by i zde zákon vyžadoval zavinění úmyslné. O základních skutkových podstatách platí zásada, že jde o úmyslné zavinění a v zákoně musí být vždy výslovně vyznačeno, pokud k trestnosti stačí zavinění z nedbalosti, platí o okolnostech přitěžujících a o okolnostech podmiňujících použití vyšší trestní sazby zásada opačná, z které vyplývá, že nestanoví-li trestní zákon něco jiného, postačí zde zavinění z nedbalosti.⁵⁴

3.2. Kvalifikované skutkové podstaty trestného činu loupeže

Kvalifikované skutkové podstaty jsou závažnější než skutkové podstaty základní. Bývají uvedeny ve druhých a následujících odstavcích skutkových podstat trestných činů ve zvláštní části TZ. Tvoří je tzv. okolnosti podmiňující použití vyšší

---

⁵⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 1. 2006, sp. zn. 8 Tdo 1551/2005 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

trestní sazby. Ty přistupují ke znakům základní skutkové podstaty a typizují její vyšší stupeň nebezpečnosti činu pro společnost.⁵⁵

Trestný čin loupeže se skládá ze tří kvalifikovaných skutkových podstat, ve kterých jsou obsaženy okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby zakládající přísnější postih pachatele. Tyto tři kvalifikované skutkové podstaty si rozebereme níže.

Druhý odstavec § 173 TZ pojednává o přísnějším trestu a to v případech, kdy pachatel spáchá trestný čin loupeže podle prvního odstavce téhož paragrafu jako člen organizované skupiny, způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312). Za tyto činy TZ stanoví tedy přísnější trest, a to odnětí svobody na pět až dvanáct let.

Předpoklad pro naplnění znaků okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedené v § 173 odst. 2 písm. a) TZ je, aby šlo nejméně o tříčlenné sdružení trestně odpovědných osob, jejichž vzájemná součinnost na realizování trestné činnosti vykazuje takovou míru plánovitosti jejího průběhu a tomu odpovídající rozdělení a koordinaci úloh jednotlivých účastníků, a že tyto okolnosti zvyšují pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu loupeže a tím i jeho nebezpečnost pro společnost.⁵⁶

Naopak charakter jednání spáchaného členy organizované skupiny podle § 173 odst. 2 písm. a) TZ nebude mít jednání, které spočívá v tom, že jeden z obviněných na poškozeného míří pistolí a uteče s penězi vydanými poškozeným, druhý obviněný stříkne poškozenému do očí slzotvorný plyn a utrhne telefon na místě činu a třetí obviněný poškodí telefon z telefonní budky nedaleko místa činu. Takovéto jednání má charakter spolupachatelství podle § 23 TZ. Činnost všech

---

⁵⁵ NOVOTNÝ, F. a kol. Trestní právo hmotné. 2. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 98.

⁵⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 11 To 51/85 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

obviněných na místě činu totiž nevyznačuje takovou plánovitost a koordinovanost, aby tím byla zvýšena pravděpodobnost úspěšného provedení činu.⁵⁷

„K pojmu těžká újma na zdraví srov. výklad k § 122 odst. 2. Těžká újma na zdraví zde může být způsobena z nedbalosti ve smyslu § 17 písm. a), ale i úmyslně, neboť jde o speciální ustanovení k § 145, a proto jednočinný souběh je vyloučen.“⁵⁸

Pokud jde o způsobení značné škody, tak tato škoda je ve výši nejméně 500 000 Kč, což vyplývá z výkladového ustanovení § 138 odst. 1 TZ. Při zavinění tohoto následku stačí ve smyslu § 17 písm. a) nedbalost. Pokud by se pachatel zmocnil cizí věci jen za účelem jejího přechodného užívání, nemůže značná hodnota věci odůvodnit sama o sobě použití vyšší trestní sazby podle § 173 odst. 2 písm. c). Jinak se budou posuzovat případy, kdy pachatel má v úmyslu zmocnit se věci, která má hodnotu dosahující nebo převyšující částku 500 000 Kč. Avšak tento úmysl se mu nepodaří uskutečnit, protože poškozený u sebe měl mnohem menší částku, než pachatel předpokládal, nebo se mu naopak nepodařilo poškozenému tuto částku odebrat. Pro dokonání tohoto kvalifikovaného trestného činu je zapotřebí, aby byly naplněny jak znaky základní skutkové podstaty, tak i znaky podmiňující použití vyšší trestní sazby, které přistupují ke znakům základní skutkové podstaty. V uvedených případech se proto bude jednat jen o pokus loupeže podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1, 2 písm. c) TZ.⁵⁹

Jestliže se bude jednat o jednání pachatele pokračujícího trestného činu loupeže spáchaného několika útoky, přičemž jedním z nich se pachateli nepodařilo zmocnit se cizí věci a to v případě, kdy škoda již způsobená ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlel způsobit, nedosáhne výše značné škody, zde půjde o dokonání trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ. Ovšem naproti tomu jestliže byla škoda způsobena teprve se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, a ta škoda dosáhne výše značné škody, zde půjde o pokus trestného činu loupeže podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1, 2 písm. c) TZ.⁶⁰

---

⁵⁷ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 25. 2. 1998 sp. zn. 40 T 32/977 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

⁵⁸ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 1555.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Tamtéž, s. 1555-1556.

„V případě, kdy již způsobená škoda sama nedosahuje výše značné škody a ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, nedosáhne výše škody velkého rozsahu, jde o trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1, 2 písm. c) TZ dílem dokonaným, dílem nedokonaným ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1, a to i za okolností, že pachatel útokem, který se mu nepodařilo dokončit, chtěl získat věc, jejíž hodnota nedosahovala sama o sobě výše značné škody.“⁶¹

Další okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby upravuje odst. 2, písm. d), který obsahuje ustanovení o spáchání loupeže v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo vlastizrady (§ 312). K naplnění této okolnosti není rozhodné, jestli byl některý ze zmiňovaných zvláště závažných zločinů skutečně spáchán. Postačí zde, že zůstalo jen u úmyslu a umožňovaný nebo usnadňovaný zvláště závažný zločin nedosáhl ani stádia přípravy. Také nezáleží na tom, jestli tak chtěl pachatel umožnit nebo usnadnit spáchání některého z těchto zvláště závažných zločinů sobě nebo někomu jinému. Pokud došlo alespoň k přípravě nebo pokusu některého z těchto tří zvláště závažných zločinů, šlo by o souběh trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1, 2 písm. d) TZ a přípravy nebo pokusu těchto zvláště závažných zločinů, který měl pachatel v úmyslu umožnit nebo usnadnit.⁶²

Podle § 173 odst. 3 TZ bude pachatel potrestán odnětím svobody na osm až patnáct let, jestliže způsobí činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu. Škoda velkého rozsahu je taková škoda, která činí nejméně 5 000 000 Kč. Tato částka je nejvyšší hranicí škody podle TZ. V případě zavinění u tohoto následku postačí podle § 17 písm. a) TZ nedbalost. V případě způsobení škody velkého rozsahu bude pachatel potrestán odnětím svobody na osm až patnáct let.⁶³

Nejpřísněji je posuzována podle § 173 odst. 4 smrt způsobená činem uvedeným v odstavci 1 a to odnětím svobody na deset až osmnáct let. Smrt u trestného činu loupeže může být způsobena pouze nedbalostním zaviněním. Pokud by smrt byla způsobena úmyslným zaviněním, jednalo by se o trestný čin vraždy podle § 140 odst. 1, 3 písm. j). Proto je vyloučen jednočinný souběh tohoto trestného činu je s trestným činem loupeže podle § 173 odst. 1, 4 TZ. Spolupachatel trestného

⁶¹ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 1556.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Tamtéž.

činu loupeže, který sám fyzicky poškozeného nenapadl, odpovídá za jeho smrt podle § 23, § 173 odst. 1, 4 TZ, jestliže byla způsobena společným jednáním jiného spolupachatele v rámci jejich společného loupežného přepadení proti napadenému a on alespoň vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl či mohl, že tím útokem uvedený těžší následek může být způsoben.⁶⁴

V § 173 odst. 5 je ustanoveno, že příprava za tento trestný čin je trestná. Jedná se o poslední odstavce tohoto paragrafu. Příprava není obecně formou trestní činnosti, proto musí TZ ve zvláštní části stanovit její trestnost jen u příslušných trestných činů. Tak je tomu učiněno i u zvlášť závažného zločinu loupeže. Podle § 20 odst. 1 je za přípravu považováno jednání, které závisí na úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu. V tomto jednání lze spatřovat především v organizování, opatrování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, spolčení, srocení, v návodu nebo pomoci k takovému zločinu. Toto vše lze považovat za přípravu zvlášť závažného zločinu loupeže. Výše trestní sazby za přípravu bude stanovena podle trestních sazeb § 173 TZ.⁶⁵

3.3. Vztah loupeže k jiným ustanovením

Jak bylo výše uvedeno, loupež je trestný čin se dvěma kumulativně vyjádřenými objekty, kterými jsou osobní svoboda (ve smyslu svobody rozhodování) a majetek. V případě, že by byl porušen jen jeden z těchto objektů, nejednalo by se již o trestný čin loupeže. Trestní zákoník upravuje ve své zvláštní části některé trestné činy, které mají podobné znaky jako trestný čin loupeže, avšak porušují jen jeden z uvedených zájmů chráněných trestním zákoníkem. Mezi tyto trestné činy řadíme především krádež, vydírání, omezování osobní svobody a loupežnou vraždu. Srovnání mezi těmito trestnými činy a trestným činem loupeže uvedu níže.

3.3.1. Komparace loupeže a krádeže

Základní skutková podstata krádeže je upravena v § 205 odst. 1 a) až e). Trestní zákoník krádež řadí mezi trestné činy proti majetku. Krádeže se dopustí ten, kdo si присvojí cizí věc tím, že se jí zmocní. Zde tedy vidíme, že trestné činy krádeže a loupeže mají stejný objekt, tedy majetek. Podle statistik jsou trestné činy krádeže častější než trestné činy loupeže.

---

⁶⁴ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 1557.

⁶⁵ Tamtéž.

Rozdíl mezi těmito trestnými činy lze spatřovat v tom, že zatímco u loupeže dochází k úmyslu zmocnění se cizí věci za užití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí, u krádeže tento znak chybí. U krádeže se tedy pachatel zmocňuje cizí věci bez použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí. Krádeže se poškozený ani nemusí účastnit nebo o ní vědět, u loupeže je tomu naopak.

Rozdíl v posuzování znaku násilí u trestných činů loupeže a krádeže lze spatřovat v tom, že náhlé vytržení věci z ruky lze posuzovat jako trestný čin krádeže podle § 205 TZ jen v případech, kdy prostředkem zmocnění se věci je moment překvapení. Kdy poškozený toto vytržení věci neočekává a nedochází zde k překonání jeho odporu. U trestného činu loupeže podle § 173 TZ je tomu jinak, protože prostředkem zmocnění se věci je násilí, které eliminuje odpor poškozeného a jeho vůle věc nevydat. Může se přitom jednat i o odpor očekávaný, kdy v situaci při které pachatel zaútočí na tělo nic netušícího poškozeného úderem a poté, využívajíc jeho šoku, se zmocní věci, kterou poškozený držel.⁶⁶ Pokud tedy pachatel musel vyvinout určité násilí, aby se zmocnil věci, kterou měl poškozený v ruce tím, že dojde k vykroucení z ruky poškozeného a vytrhnutí věci, byly při splnění ostatních podmínek naplněny znaky trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ a ne trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d) TZ z důvodu použití násilí.⁶⁷

Pokud použije pachatel trestného činu loupeže násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí podle § 173 odst. 1 TZ menší intenzity, pak tato skutečnost pouze snižuje stupeň nebezpečnosti trestného činu loupeže pro společnost. Jestliže by užil výjimečně malé intenzity násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí, není to však důvodem pro posouzení jednání pachatele jako trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 TZ.⁶⁸

Z časového hlediska je rozhodující okamžik, kdy tedy pachatel užije násilí. Pokud se tomu stane až po zmocnění se cizí věci, kterou se snaží si uchovat, toto jednání se bude posuzovat jako trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. c) TZ. Avšak jestliže pachatel v průběhu takto uskutečňovaného násilí ještě pojme úmysl se

---

⁶⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 3. 2010, sp. zn. 3 Tdo 185/2010 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

⁶⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 7 Tdo 1338/2006 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

⁶⁸ Rozsudek okresního soudu v K. ze dne 15. 11. 1966 sp. zn. 9 T 109/66 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

zmocnit dalších věcí, dopustí se současně trestného činu loupeže podle § 173 TZ. Kdyby pachatel, který se zmocní cizí věci například tím, že v prodejně před zaplacením zboží ho převezme a na prodavačovu výzvu k jeho zaplacení reaguje tím, že proti prodavači užije slzotvorný sprej, který mu nastříká do očí a poté z prodejny se zbožím uteče, naplní tím znaky trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 TZ, nikoliv trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. c) TZ.⁶⁹

Jako další rozdíl mezi loupeží a krádeží lze spatřovat ve výši minimální škody. Zatímco u loupeže není tato škoda stanovena, takže nemusí škoda vůbec vzniknout, stačí jen užití násilí v úmyslu se zmocnit cizí věci, u krádeže je tomu jinak. Jak uvádí § 205 odst. 1 písm. a) TZ, musí vzniknout škoda nikoliv nepatrná, která je stanovena § 138 odst. 1 TZ jako škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč.

Často také bývá zaměňován pojem loupež a krádež vloupáním podle § 205 odst. 1 písm. b) TZ. Podle § 121 TZ se za vloupání považuje vniknutí do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jistící překážky s použitím síly. Nejde zde tedy o použití násilí vůči jiné osobě, jako je tomu v případě loupeže.

3.3.2. Komparace loupeže a vydírání

Loupež a vydírání mají společný objekt v podobě svobody rozhodování. Proto jsou společně zařazeny ve zvláštní části trestního zákoníku pod trestné činy proti svobodě. Vydírání se podle § 175 odst. 1 TZ dopustí ten, kdo násilím nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí jiného, aby něco konal, opominul nebo trpěl. Loupež a vydírání se tedy shodují v použití násilí. Vydírání však chybí znak bezprostřednosti tohoto násilí. U loupeže je toto násilí použito okamžitě nebo z pohrůžky bezprostředního násilí je patrné, že bude vykonané ihned, pokud poškozený pachatele neposlechne.

O trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 TZ půjde v případě, že pachatel jedná v úmyslu zmocnit se cizí věci v bezprostřední časové návaznosti na užití násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí. Pokud by však pachatel užil násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu donutit poškozeného, aby mu vydal věc

---

⁶⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 12. 2004, sp. zn. 5 Tdo 1383/2004 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

někdy v budoucnosti, jednalo by se o trestný čin vydírání podle § 175 odst. 1 TZ.⁷⁰ Jestliže by předmětem útoku byla věc, která patří pachateli, a kterou poškozenému předtím svěčil, zde se bude jednat o trestný čin vydírání podle § 175 TZ.

Pokud by pachatel vyhrožoval poškozenému například píchnutím injekční stříkačky s jehlou, smýkl s poškozeným na zem a prohledal mu kapsy kalhoty, ze kterých mu vezme peníze, je zde vyloučeno posoudit takové jednání jako trestný čin vydírání podle § 175 TZ, kterého by se pachatel dopustil v případě, že by poškozenému hrozil násilím, které by se mělo teprve uskutečnit někdy v budoucnu.⁷¹

3.3.3. Komparace loupeže a omezování osobní svobody

Trestného činu omezování osobní svobody se dopustí ten, kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody. Omezování osobní svobody, které je vykonané násilným útokem pachatele vůči poškozenému s úmyslem zmocnit se cizí věci, zakládá znaky trestného činu loupeže podle § 173 TZ a nikoliv trestného činu omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1, 2 TZ v jednočinném souběhu s pokusem trestného činu krádeže podle § 21 odst. 1, § 205 TZ.⁷²

3.3.4. Komparace loupeže a loupežné vraždy

U trestného činu loupeže se může stát, že pachatel překročí intenzitu použitého násilí a dojde při něm k usmrcení napadené osoby bez ohledu na výši způsobené škody. V tomto případě se bude posuzovat zavinění pachatele, protože aby tento skutek byl posuzován jako trestný čin loupeže, musí se jednat pouze o nedbalostní zavinění.

Jestliže pachatel úmyslně usmrtí jiného, aby se zmocnil cizí věci, bude tento skutek posouzen jen jako trestný čin vraždy podle § 140 odst. 1, 2 písm. j) TZ. Proto je jednočinný souběh tohoto trestného činu s trestným činem loupeže podle § 173 odst. 1 TZ vyloučen.⁷³

---

⁷⁰Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, ze dne 23. 1. 1981, sp. zn. 7 Tz 44/80 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

⁷¹Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 6. 2010, sp. zn. 7 Tdo 633/2010 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

⁷²ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 1558.

⁷³Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSFR, sp. zn. 3 To 19/91 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

4. KRIMINALISTICKÉ A KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY TRESTNÉHO ČINU LOUPEŽE

4.1. Kriminologická charakteristika loupeže

Loupež patří mezi společensky nejzávažnější trestné činy. Jak už bylo výše zmíněno, představuje nejen útok na cizí majetek, ale i tělesnou integritu oběti. Spáchání loupeže častokrát vyvolá u občanů silný pocit ohrožení, stejně tak naruší normální chod společenského života a snižuje jeho kvalitu. Leckdy tomu napomáhá i značná publicita ze strany veřejných sdělovacích prostředků, což může vést k neadekvátním obavám o život a majetek občanů na určitém území nebo určité profesí.⁷⁴

V praxi se velmi často setkáváme při loupežích s přípravou na tento trestný čin. Mezi nejčastější způsoby přípravy na loupež se řadí typování budoucí oběti, získávání informací o ní, způsoby chování, schopnosti reakce, ale také způsoby uschování, zabezpečení nebo užívání věci, která je předmětem zájmu pachatele. Dále se pachatel snaží vybrat si nejvhodnější místo ke spáchání tohoto činu a k tomu potřebné nástroje a následně místo pro uschování odcizených věcí. V případě větších loupeží (peněžní ústavy, pošty atd.) spáchaných skupinou je často předmětem přípravy i bezpečný odchod z místa činu. Naproti těmto pachatelům jsou zde i ti, kteří si loupež nepřipravují a jednají spontánně. Využívají tedy momentu překvapení a příležitostí, které se jim naskytou, přičemž oběť se častokrát nestačí dostatečně bránit. Nejčastěji se snaží svým jednáním získat od oběti finanční prostředky a cennosti. V případě pachatelů samotářů dochází nejčastěji k vyčkávání na oběť na nějakém odlehlém místě, kde pak následně dochází k napadení. V dnešní době se také čím dál tím častěji setkáváme se lupiči v peněžních ústavech, kteří bez použití fyzického či slovního použití násilí spáchají loupež tzv. „lístečkovým způsobem.“ To znamená, že u přepážky předají obsluze papírek se svým požadavkem na vydání peněžních prostředků a po vydání těchto prostředků nepozorovaně opouští peněžní ústav.⁷⁵

⁷⁴ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminologika. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 437.

⁷⁵ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 7-8.

Jak už bylo řečeno, při loupežích dochází pachatelem k použití násilí nebo slovní pohružce, aby překonali aktivní odpor oběti nebo u ní naopak vyvolali vstřícnou reakci. Nejčastěji projevují toto násilí kopáním, kroucením rukou, hrubým sražením na zem, údery pěstí, spoutáním, ale i uvedením osoby do stavu bezmoci jiným způsobem apod. V jiných případech pachatelé použijí zbraně, nejčastěji krátké střelné zbraně, či nože přiložené na tělo přepadeného při fyzickém kontaktu. Dále mohou být při loupežích využívány předměty, které pachatel prohlásí za výbušninu či jinou nebezpečnou látku, hořlaviny k políti a zapálení, injekční stříkačky údajně infikované virem HIV apod.⁷⁶

Charakteristické pro loupeže je jejich neutajování, protože pachatelé nevytvářejí podmínky pro jejich utajování. K utajování přistupují ve většině případů až po jejím spáchání, nejčastěji schovávání lupu a dále k utajení vlastní identity. Pachatelé na místě činu obvykle nezanechávají mnoho stop, které by bylo možno při ohledání a zajištění použít při dalším vyšetřování. Nejčastěji je to z důvodů, že pachatel obvykle nepřekonává překážky a odcizené věci nebo finanční prostředky odnáší.⁷⁷

Mezi další charakteristickou vlastnost loupeží patří tzv. kriminální situace. Tato situace je tvořena zejména charakterem místa činu (zda jde o místo činu ve velkoměstské aglomeraci či na místě s menší koncentrací obyvatel, interiér či exteriér atp.), dobou spáchání loupeže a charakterem napadených osob (nemocná přestárlá osoba, osoba v podnapilém stavu atp.). Pachatelé se mohou kriminální situaci přizpůsobit, např. získáním informací o charakteru napadeného objektu, přesně naplánovat loupež v určitém čase, mohou také situaci využít zaútočením na opilého člověka nebo situaci ovlivnit vylákáním osoby na odlehlé místo pod nějakým příslibem atp.⁷⁸

4.1.1. Způsob páchaní

Kvalifikovat způsoby páchaní loupeží lze podle různých hledisek. Za základní kritérium lze považovat intenzitu agrese a charakter napadeného objektu.

---

⁷⁶ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 8-9.

⁷⁷ Tamtéž, s. 9-10.

⁷⁸ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 437.

Dalším kritériem může být také existence předchozího kontaktu mezi pachatelem a obětí. Způsoby páchaní loupeží lze tedy dělit podle:

1) Intenzity agrese:

- a) *Loupeže páchané použitím pohrůžky bezprostředního násilí* (př. pachatel míří zbraní na přepadenou osobu, kterou vyzve k vydání peněžní hotovosti). V těchto případech jsou k dispozici zejména stopy ve vědomí osob a věcné důkazy, kterými mohou být věci pocházející z trestné činnosti, stopy svědčící o přítomnosti pachatele na místě činu (např. nedopalky cigaret, stopy obuvi), zbraně zajištěné pachatelovi.
- b) *Loupeže páchané užitím přímého fyzického násilí* (př. pachatel náhle, v úmyslu zmocnit se cizí věci, zaútočí na oběť a v okamžiku, kdy oběť je ve stavu znemožňujícím klást odpor, tak se pachatel zmocňuje předmětu svého zájmu), které se projevuje v řadě stop materiálních, jakými jsou např. bodné, tržné rány, mikrostopy na oděvu oběti atd.
- c) *Loupeže páchané uvedením osoby do stavu bezbrannosti lstí* (př. pachatel přimíchá uspávací prostředek do nápoje s úmyslem zmocnit se cizí věci v době, kdy oběť bude v důsledku tohoto uspávacího prostředku omámena). Zde jsou materiální stopy velmi vzácné, ale zkoumáním tělních tekutin oběti nebo zbytků konzumovaných nápojů lze prokázat použití uspávacího prostředku.⁷⁹

2) Existence předchozího kontaktu mezi pachatelem a obětí:

- a) *Loupeže bez předchozího kontaktu*, které jsou uskutečňovány napadením ze zálohy, při čemž je pachatel skrytý do posledního okamžiku a vyčkává na přiblížení oběti, kterou nejčastěji napadá zezadu nebo z boku. Překvapivým útokem ji ochromí, protože oběť nemá mnohokrát možnost, jak se mu ubránit. Oběť také v těchto případech není schopna popsat pachatele. Další možností je frontální napadení, při kterém dochází k napadení oběti zepředu, kdy má oběť možnost vnímat útočníka a v některých případech odvrátit útok.
- b) *Loupeže po předchozím kontaktu*, u kterých je typické dobrovolné zdržování o oběti ve společnosti pachatele. Pachatel tento kontakt

---

⁷⁹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 438-439.

zpravidla naváže již s úmyslem loupežného přepadení nebo k tomuto úmyslu dojde až v průběhu předchozího styku. Mezi místa spáchání řadíme veřejná prostranství, terén mimo objektů, uzavřené objekty včetně dopravních prostředků. Podle připravenosti spáchání je dělíme na připravované, nepřipravované a náhodné.⁸⁰

3) Charakteru napadeného objektu:

Zde se setkáváme nejčastěji s loupežnými přepadeními peněžních ústavů, přeprav peněz, přepadení obchodů, provozoven a jiných živnostenských prostor, kterými často bývají čerpací stanice, zlatnické provozovny aj. Dále sem řadíme též loupežná přepadení bytových prostor, dopravních prostředků a také přepadení prostá, která nevyžadují zvláštní přípravné činnosti.⁸¹

Z kriminalistického hlediska je způsob páčání identifikován třemi základními prvky, kterými jsou příprava ke spáchání loupeže, způsob provedení loupeže a činnost po loupeži. Způsob páčání je pro kriminalistické poznání jedním z nejvydatnějších pramenů informací. Co se týče přípravy loupeže, tak ta zahrnuje řadu dílčích prvků jednání pachatele. Mezi tato jednání patří typování, obhlídka, stanovení způsobu provedení a postupu po loupeži, obstarání spolupachatelů a spolupráce s nimi, opatření zbraní, převleků, dopravních prostředků apod.

4.1.2. Typické stopy

Mezi typické stopy loupeží patří stopy ve vědomí a materiální stopy. Stopy ve vědomí vyplývají z faktu, že ve většině případů loupežných přepadení oběť přišla s pachatelem do styku, při kterém měla možnost si zapamatovat podobu pachatele. Výjimku často tvoří přepadení ze zálohy, při kterých si oběť pachatele nestihne zapamatovat. Předpokladem pro vznik kvalitního vjemu a dobré zapamatovatelnosti podoby pachatele, stejně tak i průběhu loupeže, je fakt, že je to neobvyklá událost, která vzbudí živou pozornost. Vedle toho se však vyskytují i některé negativní faktory, které častokrát působí na oběť, což má i vliv na formování svědecké výpovědi. Při výslechu oběť dokáže popsat přesně zbraň, kterou byla ohrožována, ale

---

⁸⁰ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 13.

⁸¹ Tamtéž, s. 11-12.

nedokáže popsat podobu pachatele. Dále zde může dojít v etapě znovuvybavení událostí k amnézii oběti, protože je pro ni velmi traumatizující.⁸²

Při použití fyzického násilí se vyskytuje zpravidla nejvíce materiálních stop. Tyto stopy se nacházejí zejména na místě činu. Těmito stopami jsou stopy krve, pachové stopy, otisky prstů, nábojnice, sliny na nedopalcích cigaret, stopy střelby atp. Další stopy můžeme nalézt na těle oběti nebo jejím oděvu. Sem řadíme řezné, bodné a střelné rány, pohmožděniny, jiná zranění atp. Naproti tomu mohou být stopy získány z těla pachatele nebo jeho oděvu. U něj se budou zkoumat stopy po obraně oběti, krevní stříkance, vlasy atp. V neposlední řadě materiální stopy můžeme nelézt na předmětech použitých při loupeži, jakými jsou např. maskovací kukly, ve kterých mohou být vlasy, nože s krví oběti, na střelných zbraních povýstřelové zplodiny atp. Mezi důležité věcné důkazy patří také odcizené věci, zbraně, jimiž byla loupež spáchána, dopravní prostředky použité při loupeži, provazy použité při spoutání oběti atd.⁸³

4.1.3 Typické vyšetřovací situace

Na počáteční vyšetřovací situace působí nejvíce faktory, mezi které řadíme včasnost oznámení loupeže a informační určitost informací v oznámení o loupeži, dále pak také rychlost reakce policejních orgánů na oznámenou loupež, charakter a kvalita prostředků, které tyto policejní orgány mají k dispozici, stejně tak i kvalita a kvantita informací shromážděných prvotními úkony.

Mezi typické vyšetřovací situace považujeme několik situací. Jako první uvedu situaci, při které zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že trestný čin loupeže byl spáchán a pachatel nebo spolupachatel byl zajištěn na místě činu, případně v jeho bezprostřední blízkosti. Pokud jsou pachatel nebo spolupachatel takto zajištěni na místě činu, přechází se rovnou do druhé fáze, tzv. fáze rozvinutého dokazování sdělením obvinění pachateli, či alespoň některému ze spolupachatelů. Tato fáze vyšetřování se zabývá shromažďováním důkazů prokazujících místní, časové a příčinné souvislosti mezi jednáním pachatelů a spáchaným trestným činem a jeho následky. V případě, že by nebyli zadrženi všichni pachatelé, shromažďují se

---

⁸² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 441.

⁸³ Tamtéž.

informace ke ztotožnění těchto dalších pachatelů, zahájí se pátrání po pachatelích, případně dopravních prostředcích či dalších věcí použitých při loupeži.⁸⁴

Ve druhé situaci zjištěné skutečnosti nasvědčují spáchání trestného činu loupeže, při kterém pachatel nebo spolupachatel byl usmrčen nebo těžce zraněn na místě činu, případně v jeho bezprostřední blízkosti v důsledku obrany napadené osoby. U této vyšetřovací varianty se kromě shromažďování důkazů o trestném činu loupeže též shromažďují důkazy potvrzující nebo vyvracející důvodnost podmínek nutné obrany, stejně tak i důkazy, na jejichž základě lze posoudit přiměřenosti obrany ke způsobu útoku.⁸⁵

Mezi další situaci patří zjištěné skutečnosti, které nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin loupeže, ale nedovolují vyslovit důvodné podezření, že tento čin spáchala určitá osoba, přestože údaje ke zjištění totožnosti pachatele jsou k dispozici. Mezi tyto případy patří například záznamy z bezpečnostních kamer nebo je znám popis pachatele a následně vytvořen pravděpodobný portrét pachatele. Vyšetřovatelé se poté zaměří na zadokumentování pramenů důkazů a zjišťují totožnost pachatelů a jejich následné vypátrání.⁸⁶

Další vyšetřovací situace závisí na zjištěných skutečnostech, které nasvědčují, že byl trestný čin loupeže spáchán, informace o identifikačních znacích pachatele nejsou k dispozici nebo jsou pouze povrchní. Identifikační znaky odcizených věcí také nejsou k dispozici, a proto je vyšetřování zaměřeno na zdokumentování dosažitelných pramenů důkazů, typování možných pachatelů, získání informací o identifikačních znacích pachatelů nebo věcech pocházejících z trestné činnosti, a také prostředcích použitých ke spáchání loupeže a pátrání po nich.⁸⁷

Jako poslední bych uvedl vyšetřovací situaci, kdy zjištěné skutečnosti, tedy kromě výpovědi oběti, nenasvědčují tomu, že se trestný čin stal. Informace ke zjištění totožnosti pachatele nejsou k dispozici a identifikační znaky odcizených věcí se nedaří zjistit. Je to zejména v případech, kdy poškozený oznámí loupež se značným zpožděním, neví, kde k loupeži přesně došlo, v jeho výpovědi jsou značné

---

⁸⁴ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 29.

⁸⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminologie. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 442.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ Tamtéž.

rozpory, na místě činu při jeho ohledání jsou zjištěny negativní okolnosti a informace zjištěné šetřením na místě nebo v jeho blízkosti jsou v rozporu s výpovědí oznamovatele. V těchto případech se v první etapě vyšetřování zaměří na zjištění pramenů důkazů, které podporují nebo vyvracejí výpověď oznamovatele. Také se vypracovává časový snímek pohybu oběti před loupeží, zjišťování osobních poměrů oznamovatele, případně hospodaření organizace, ve které došlo k loupeži. Při zjišťování hospodaření organizace se např. zjišťuje, v jaké výši mohla být peněžní hotovost na pokladně, případně jiný motiv, který by mohl vést k inscenaci či fingoání loupeže atp. V neposlední řadě se důkladně prověřují výpovědi oznamovatelů všemi dostupnými prostředky.⁸⁸

Kromě výše zmíněných vyšetřovacích situací vyšetřovatelé zjišťují a dokazují zejména použití fyzického násilí, pohrůžky bezprostředního násilí nebo uvedení osoby do stavu bezbrannosti lstí s úmyslem pachatele zmocnit se cizí věci, za jakých okolností došlo k loupeži, specifikaci předmětu zájmu pachatele, vlastnický vztah k věci, která byla předmětem pachatelova zájmu, zda není věcí pachatele, jakými prostředky a jakým způsobem byla realizována hrozba bezprostředního násilí, fyzického násilí nebo jakými prostředky byla oběť uvedena do stavu bezbrannosti. Dále se při vyšetřování zjišťuje a dokazuje, jakou tělesnou újmu utrpěla oběť, a její následky, výši způsobené škody, zda se jednalo o organizovanou skupinu či zločinecké spolčení, kdo loupež organizoval a případně rozdělení úloh spolupachatelů, přípravná jednání předcházející loupeži, tedy např. od koho byly opatřeny zbraně, které byly použity při loupeži atp. Také se zjišťuje, jaké byly motivy inscenace loupeže, jak bylo případně naloženo s věcí pocházejícími z trestné činnosti, obsah plánu loupeže a obsah dohody o intenzitě násilí atd.⁸⁹

4.1.4. Podněty, počáteční úkony a opatření

Nejčastějším podnětem u trestného činu loupeže je oznámení poškozeného a to telefonicky nebo ústně. Mohou se také však vyskytnout případy, kdy tuto událost oznámí cizí osoba, ostraha objektu nebo třeba i signalizační zařízení v přepadené organizaci. O každém oznámení se také musí sepsat záznam o přijatém oznámení. Oznámení obvykle obsahuje informace, které jsou vhodné pro pátrání po tzv. horké stopě. Toto pátrání se provádí bezprostředně po spáchání trestného činu, obvykle

⁸⁸ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 29.

⁸⁹ Tamtéž, s. 33.

z místa činu, a to po bezodkladném zjištění všech důležitých informací k zahájení této činnosti s cílem zadržet pachatele na útěku ještě předtím, než se ukryje a zbaví usvědčujících důkazů. Pokud je znám pachatelův popis, bydliště a další informace ohledně pachatele, mělo by být vyhlášeno pátrání po této osobě. Pokud pachatel není znám, je toto pátrání závislé na několika podmínkách, kterými jsou např. krátká doba od spáchání činu a předpoklad, že pachatel není příliš vzdálen od místa činu, nasazení služebního psa, pokud byly zjištěny informace o směru odchodu nebo příchodu pachatele nebo byl zjištěn popis motorového vozidla, kterým pachatel z místa činu odjel apod.⁹⁰

Včasnost oznámení a rychlost reakce orgánů policie na podané oznámení přispívají k efektivnímu nasazení sil a prostředků za účelem dopadení pachatele a mnohokrát přispívají též ke včasnému dopadení pachatele. U loupeží i jiných násilných trestných činů bývá důležité včasné oznámení a správné provedení počátečních úkonů. Z kriminalistického hlediska to má zásadní význam, protože jakékoliv prodlení těchto úkonů vyvolává nebezpečí změny výchozí situace na místě činu včetně ztráty vypovídací hodnoty nebo zničení stop, které pachatel na místě činu zanechal, a tím v konečném důsledku ztížení odhalování a vyšetřování trestné činnosti. Naopak nejasná a neúplná oznámení bývají podávána u podnapilých či těžce zraněných osob, což v žádném případě není důvodem k tomu, aby se postupovalo jinak, než je tomu u jiných oznámení. V těchto případech se musí provést též okamžitě realizované úkony, kterými jsou ohledání místa činu, operativní šetření na místě a v jeho blízkosti, pronásledování pachatele atp. Nepravdivá oznámení, kterými jsou inscenace a fingování loupeže nejsou až tak častá, ale jejich vyvrácení bývá velmi nesnadné, protože pachatel záměrně vytváří umělé stopy, aby zmátl vyšetřovatele. Nález mrtvoly bývá podnětem k zahájení vyšetřování loupežných vražd.⁹¹

Mezi počáteční úkony lze zařadit výslech oznamovatele, jenž bývá zpravidla prvním zdrojem informací o loupeži. Je třeba zjistit proč a za jakých okolností byl oznamovatel na místě činu, jakých věcí se pachatelé zmocnili, dobu spáchání loupeže, co předcházelo loupeži, způsob spáchání, zda na místě činu byly další osoby

---

⁹⁰ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 35-36.

⁹¹ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 444.

atp. V případě výslechu podnapilých či těžce zraněných osob je potřeba získat základní informace potřebné k pátrání a až později provést podrobný výslech.⁹²

U některých loupeží se nepředpokládá velké množství stop získaných na místě činu. Přesto je však důležité neodkladně vyjet na místo činu a toto místo důkladně ohledat, a to i v případech, že byla loupež oznámena opožděně. Stopy nalezené na místě činu se musí řádně zadokumentovat. Kromě místa činu se doporučuje ohledat i okolí, protože i zde se může objevit celá řada stop, např. nedopalky cigaret, ztracené předměty, zbraně, stopy obuvi či dopravních prostředků apod. K ohledání se doporučuje přibrat poškozenou osobu nebo očitého svědka, protože tyto osoby na místě činu doplňují svou výpověď o různé detaily a mohou tím upozornit na důležité stopy. Pokud k loupeži došlo v uzavřeném prostoru, je třeba se zaměřit na hledání otisků prstů, stop po předpokládaném i násilném vniknutí do uzavřeného prostoru, stopy krve, pokud došlo k zápasu mezi pachatelem a obětí, podle kterých je možné usuzovat charakter jednání pachatele na místě činu, a mohou též pomoci při pátrání po pachateli. Podobný význam mohou mít i různé předměty, které na místě činu pachatel zanechal, ztratil nebo zapomněl. V případě použití střelné zbraně při loupeži je třeba na místě činu hledat prázdné nábojnice, stejně tak i ohledat předměty, které by mohly nést stopy po výstřelu. Kromě ohledání místa činu může být provedeno ohledání oděvu a zevní prohlídka těla poškozeného. Tato ohledání se provádí ihned po oznámení, protože u nich hrozí nebezpečí z prodlení. Některé stopy mohou být přeneseny z oběti na pachatele, např. při vzájemném zápase, a proto se mohou ohledáním zjistit. Prohlídku provádí lékař, je-li poškozený zraněn. Pokud byl obviněný zadržen v době, kdy na jeho oděvu nebo těle mohou být ještě stopy činu, tak se u něj provede ohledání. Jestliže je potřeba nalezení věcí důležitých pro trestní řízení, za které lze považovat zejména věci, které pocházejí z trestné činnosti, zbraně, oděvy, které měli pachatelé při loupežích na sobě, kukly, provede se osobní nebo domovní prohlídka. Po ohledání místa činu následuje vyhodnocení, tedy jaké informace a věcné důkazy byly získány, a to jak ty, které potvrzují existenci loupeže, nebo naopak zpochybňují fakt loupežného přepadení. Při zpochybnění loupežného přepadení se prověřuje verze o předstírané loupeži. To se zjistí, pokud ohledáním místa činu byly zjištěny takové negativní okolnosti, které

---

⁹² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 444-445.

vedou k úvaze o možném předstírání loupeže, např. rozpor mezi tvrzením poškozeného, že se napadení bránil, ale přitom stopy zápasu se nezjistily, byla prokázána podstatně menší intenzita násilí, než jakou uvádí poškozený, výše škody byla nadhodnocena atd. Motivem předstírání bývá častokrát snaha zastříit páchání trestné činnosti.⁹³

Pomoci ve vyšetřování může také pátrání po odcizených věcech. Toto pátrání může vést i k vypátrání samotného pachatele. Pokud jde o věci, které jsou individuálně určitelné výrobními čísly apod., je třeba prověřovat, zda se neobjeví v bazarech, na burzách, internetu apod. Jestliže byly odcizeny věci větších hodnot a peněz, je důvodné předpokládat, že pachatel využil k jejich uschování např. úschovny, šatny v blízkosti místa činu, zejména pokud mu hrozí dopadení. Proto je potřeba se na taková místa při pátrání též zaměřit.⁹⁴

Loupež je velmi nebezpečný trestný čin, proto se musí provedení úkonů provést v co nejkratší době. Je třeba předpokládat, že při zadržení bude pachatel klást odpor, na což by se nemělo zapomínat, proto je potřeba nepodcenit přípravu, nasadit potřebné množství sil a prostředků k zadržení pachatele. Pokud nebyl pachatel při činu nebo bezprostředně po něm zadržen, je prvořadým úkolem vytýčit si verze o pachateli, verze ke způsobu jednání pachatele po činu a pátrací verze s pravděpodobným místem výskytu věcí pocházejících z trestné činnosti nebo použitých při provedení loupeže. Plánování vyšetřování loupeží je základním předpokladem k úspěchu přípravného řízení. Při vyšetřování je tedy zapotřebí rychlý postup a součinnost většího počtu subjektů, především z různých útvarů policie, tedy týmová práce je základem úspěchu při dopadení pachatele.⁹⁵

4.1.5. Následné úkony

Při loupeži přichází poškozený s pachatelem do bezprostředního styku, a proto je třeba od něj získat za pomoci výslechu co nejvíce informací, které by vedli k dopadení pachatele. Protože poškozený přišel s pachatelem do styku, může podat jeho podrobný popis. V prvním výslechu je tedy nutné se zaměřit především na několik důležitých otázek, které směřují k objasnění samotné události. Mezi tyto

---

⁹³ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 37-38.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminallistika. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 446-447.

otázky patří kdy, a kde došlo k události, důvod přítomnosti poškozeného na místě činu, doba loupeže (včetně otázek ohledně viditelnosti, počasí apod.), jakým způsobem pachatel vnikl do objektu, počet pachatelů, zda byli ozbrojeni, způsob a intenzita obrany poškozeného, popis pachatel a případně způsob zakrývání jeho identity, okruh osob, se kterými hovořil před loupeží, činnost, kterou prováděl před loupeží, zdali někdo věděl, že bude mít u sebe finanční hotovost nebo cennou věc apod. Otázky by měli směřovat i ke zjištění způsobu života poškozeného, jeho stycích, chování, majetkových a rodinných poměrů, a to z důvodů, že osoby v jeho okolí mohou připadat v úvahu jako možní pachatelé. Důležité je také, aby poškozený popsal přibližný věk, výšku, postavu, zvláštnosti, tedy jak se pachatel choval, zda byl nervózní, jestli měl vadu řeči, jak gestikuloval, pohyb těla a jeho držení atd. Vyšetřovatelé by se měli při výslechu poškozeného také zeptat na otázky spojené s odcizenými věcmi. Měl by se především zjišťovat popis odcizeného předmětu, druhové, individuální a charakteristické znaky věci a další. Při prvních výsleších je třeba dávat pozor na fyzický a psychický stav oběti. Pokud je poškozený v těžké depresi a psychickém stresu, je lepší ho nevyslýchat podrobně, ale vyčkat na pozdější dobu, nebo výslech provádět za účasti psychologa. Stres může negativně působit na poškozeného a díky tomu může uvádět zkreslené informace, což může ovlivnit odhalování a vyšetřování. Naproti tomu je nutný okamžitý výslech u osob, u kterých došlo k těžkým zraněním, která jsou neslučitelná se životem. Pokud by se je nepodařilo vyslechnout, je možné vyslechnout osoby, které jim poskytovali první pomoc, zda se jim poškozený nespověděl s informacemi o loupeži.⁹⁶

Kromě poškozených je třeba vyslechnout i svědky loupeže. Zpravidla se vyslýchají jako svědci osoby, které znají poškozeného, ti kteří s poškozeným hovořili krátce před nebo po loupeži, pozorovali loupež z povzdálí, žijí s poškozeným ve společné domácnosti, oznámili loupež, procházeli se místem činu bezprostředně před činem, nebo kteří vyrušili nebo překazili pachatelovo jednání. Je potřeba od nich získat co nejvíce informací, které by mohli pomoci s vyšetřováním. Po obsahové stránce je to velmi podobné jako u výslechu poškozeného. V některých případech svědci a poškození z důvodu strachu o své zdraví a život požádají o utajení totožnosti a své podoby. Kromě očitých svědků se vyslýchají v dalších etapách vyšetřování osoby, které mohou objasnit různá fakta předcházející loupeži, nebo která následují

---

⁹⁶ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 41-43.

po loupeži. Tyto osoby mohou poskytnout informace o vztahu k oběti a k místu činu, o obstarání zbraní, motorových vozidel a jiných předmětů, výskytu obviněného v blízkosti místa činu před loupeží nebo po ní atd. Tyto osoby je však obtížné vyhledat, protože si často nejsou vědomi, že byli svědky jednání pachatele, a proto se většinou samy nepřihlásí. V těchto případech je třeba vyslat pracovníky kriminální služby do terénu nebo vhodným způsobem podat oznámení v hromadných sdělovacích prostředcích.⁹⁷

Oproti výsledku poškozeného nebo svědka bývá výslech obviněného z trestného činu loupeže vzhledem k osobním vlastnostem pachatelů velmi náročným procesním úkonem. Pachatelé se totiž snaží zapírat, mají předem promyšlenou a připravenou obhajobu, falešné alibi, znají metody a prostředky práce policie apod. Pod tíhou přesvědčivých důkazů se však nakonec většinou doznávají. Výslech je třeba zaměřit na zjištění údajů o jejich podrobném časovém snímku pohybu před loupeží, stejně tak i po loupeži, o přípravných jednáních a aktivitách, případných spolupachatelích a jejich úlohách, domluvě o jejich způsobu a intenzitě provedení násilí apod. Výslech by měl také směřovat ke zjištění majetkových a rodinných poměrů, vztahu k místu činu a poškozenému. Pokud byly nalezeny při domovní nebo osobní prohlídce zbraně nebo jiné předměty, tak zde je třeba zaměřit se na otázky jejich původu a účelu jejich držení. Pokud byly na těle obviněného nalezeny stopy po zranění, je nutné zjistit jejich původ, zda mají souvislost s loupeží, nebo jestli s loupeží vůbec nesouvisejí. Výslech obviněného by měl být proveden co nejpečlivěji s maximální detailizací všech skutečností. Obviněný by také měl uvést osoby, které mohou jeho tvrzení potvrdit. Pokud by se obviněný doznal, je třeba výsledkem objasnit jeho úlohu při spáchání loupeže. Je tedy nutné výpověď obviněného podrobit prověrce, a to prostřednictvím výslechů svědků, konfrontace, vyšetřovacích experimentů, nařízením expertíz, stejně tak i prověrkou jeho výpovědi na místě činu.⁹⁸

Místo, kde se nacházela obviněná osoba v době spáchání trestného činu loupeže, se prokazuje tzv. prověrkou alibi. Touto prověrkou se také zpravidla zjišťuje, zda vytipovaná osoba připadá v úvahu jako pachatel, nebo jestli se na

---

⁹⁷ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 43-44.

⁹⁸ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminální věda. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 447.

spáchání loupeže nepodílela, jestli oznamovatel neučinil fiktivní oznámení, aby pouze zakryl stopy své trestné činnosti, zda prověřovaná osoba se nesnaží vědomě uvádět nepravdivé údaje, aby zakryla svou trestnou činnost nebo činnost jiné osoby, zda se osoba, která se přihlásila ke spáchání trestného činu loupeže, tento čin skutečně provedla apod. Než se prověrka alibi provede, musí se rozhodnout, zda tak bude učiněno za použití operativně pátracích prostředků, bez kontaktu s prověřovanou osobou, nebo zda se provede úkony směřujícími přímo k pachateli. Pokud prověřovaná osoba neví o prováděné prověrce alibi, musí se postupovat velmi opatrně, aby tato osoba nepojala podezření. Způsob prověrky vychází ze závažnosti podezření ze spáchaného trestného činu loupeže či účasti na něm, a proto je také potřeba vzít v úvahu, že prověřovaná osoba je skutečným pachatelem, který by mohl uprchnout, skrývat se, mařit vyšetřování, ovlivňovat svědky atd. Při prověrce alibi se také postupuje podle určitých zásad, kterými jsou např. v případě organizované skupiny, se prověrka provádí současně, dále se provádí k časovému období spáchaného trestného činu loupeže, musí se přihlížení ke zjištěným a zajištěným stopám a dalším skutečnostem, nelze ji zúžit jen na šetřený trestný čin loupeže a podezření nelze vyloučit, je-li potvrzováno pouze rodinnými příslušníky.⁹⁹

Jestliže se má výsledkem zjistit totožnost osoby nebo věci, vyzve se obviněný, poškozený nebo svědek, aby tuto osobu nebo věc popsali. Teprve poté jim může být osoba nebo věc ukázána, zpravidla mezi více osobami či věcmi téhož druhu. Tento procesní úkon se nazývá rekognice. Rekognici je potřeba vykonat co nejdříve po zadržení pachatele, protože poznávající osoby mají jeho obraz živě zafixovaný, než když by se k ní přistoupilo až za nějaký čas. Protože pachatel přichází s poškozeným do přímého kontaktu, může být provedena též rekognice podle hlasu, nebo podle jiných funkčních znaků, jako např. chůze, gestikulace apod. Kromě rekognice je také velmi častá rekonstrukce při vyšetřování trestného činu loupeže, která bývá prováděna na podkladě výpovědi oběti a očitých svědků, případně výpovědi při doznání obviněného. V případě, že by při loupeži došlo ke zranění, provádí se zpravidla expertizy z oboru soudního lékařství, která podá odpovědi ohledně těchto zranění. Kromě této expertizy se také podle množství materiálních stop provádí expertizy trasologické, daktyloskopické, balistické,

---

⁹⁹ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 46-47.

biologické a chemické.¹⁰⁰Znalec může v mnoha případech přispět k objasnění průběhu událostí.

4.2. Kriminologická charakteristika loupeže

Loupeže patří spolu s úmyslným ublížením na zdraví, k nejčastěji páchaným násilným trestným činům. Násilná kriminalita proto bezesporu patří k nejzávažnějším typům kriminality, protože útočí přímo na podstatu lidského života a zdraví. *...Násilná činnost je taková trestná činnost, jejíž významnou charakteristikou je fyzické poškození či usmrcení konkrétní osoby (osob), event. přítomnost záměru takový následek způsobit (pokus).*¹⁰¹ Její vysoký výskyt vyvolává u občanů značný pocit nejistoty. V souvislosti s násilnou trestnou činností se pojí pojmy agrese (je jednotkou chování, útočnost, násilnost), agresivita (trvalá dispozice či vlastnost osobnosti chovat se agresivně) a hostilita (nepřátelský postoj vůči ostatním lidem).

Kvalitu lidského života v současné době ovlivňuje celá řada faktorů. Výrazným negativním způsobem je nepochybně i subjektivně prožívaný strach ze zločinu. Obavy občanů z viktimizace¹⁰² vedou mnohdy k omezování společenské a obchodní aktivity, vyhýbáním se centrům měst apod. V moderní kriminologii je tento strach ze zločinu chápán vedle klasických objektivních ukazatelů (stavu, struktury a dynamiky kriminality) jako jedno ze základních ukazatelů bezpečnosti situace v daném státě nebo lokalitě. Obavy z viktimizace pociťuje veřejnost zejména ve vztahu k násilným trestným činům. Loupež je pak vnímána občany jako obzvláště ohrožující delikt.¹⁰³

4.2.1. Statistické údaje

Podle statistických dat za rok 2012 bylo celkem spácháno 18 358 násilných trestných činů. Z těchto násilných trestných činů došlo nejčastěji ke spáchání trestného činu úmyslné ublížení na zdraví s celkovým počtem 5 240. Na pomyslném druhém místě se mezi násilnými trestnými činy umístila loupež s počtem 3 416. Mezi další nejčastěji páchané násilné trestné činy lze za rok 2012 zařadit především

---

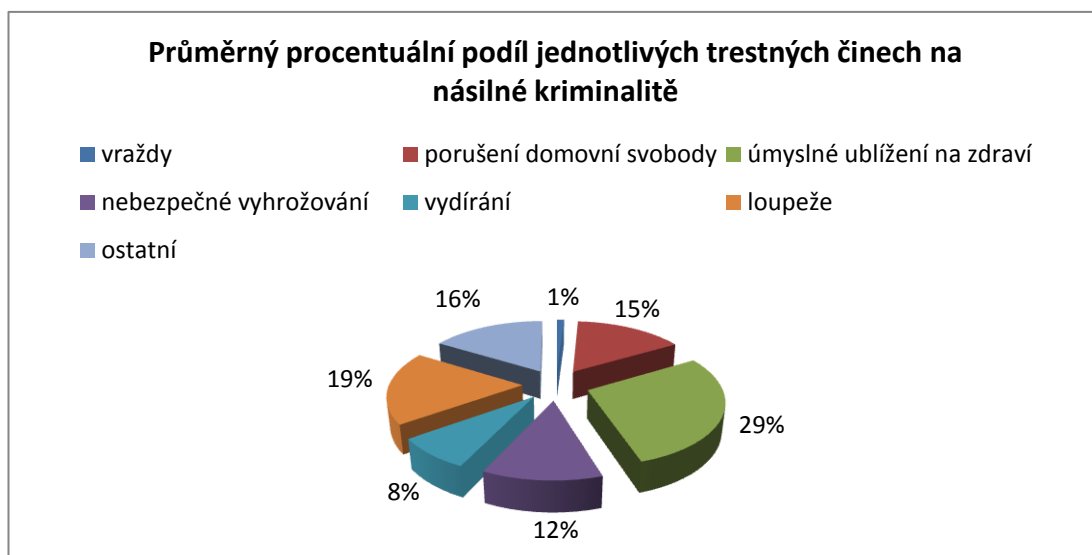
¹⁰⁰ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 448.

¹⁰¹ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005, s. 380.

¹⁰² Proces, ve kterém se člověk stává obětí trestného činu

¹⁰³ ROZUM, J., HÁKOVÁ, L., KOTULAN, P., TOMÁŠEK, J. Výzkum trestného činu loupeže v Praze. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005, s. 8.

porušování domovní svobody s počtem 2 852, nebezpečné vyhrožování s počtem 2 205 a vydírání s počtem 1 472 spáchaných trestných činů. Protože se loupež umístila na druhém místě mezi násilnými trestnými činy, hovoří to jasně o její velké nebezpečnosti pro společnost.¹⁰⁴

Vysvětlivka: V grafu bylo členění kriminality voleno tak, že byly vybrány nejzávažnější trestné činy. Z tohoto důvodu na ostatní trestné činy připadá značný podíl, a to 16 %.

Zdroj: policejní statistiky¹⁰⁵

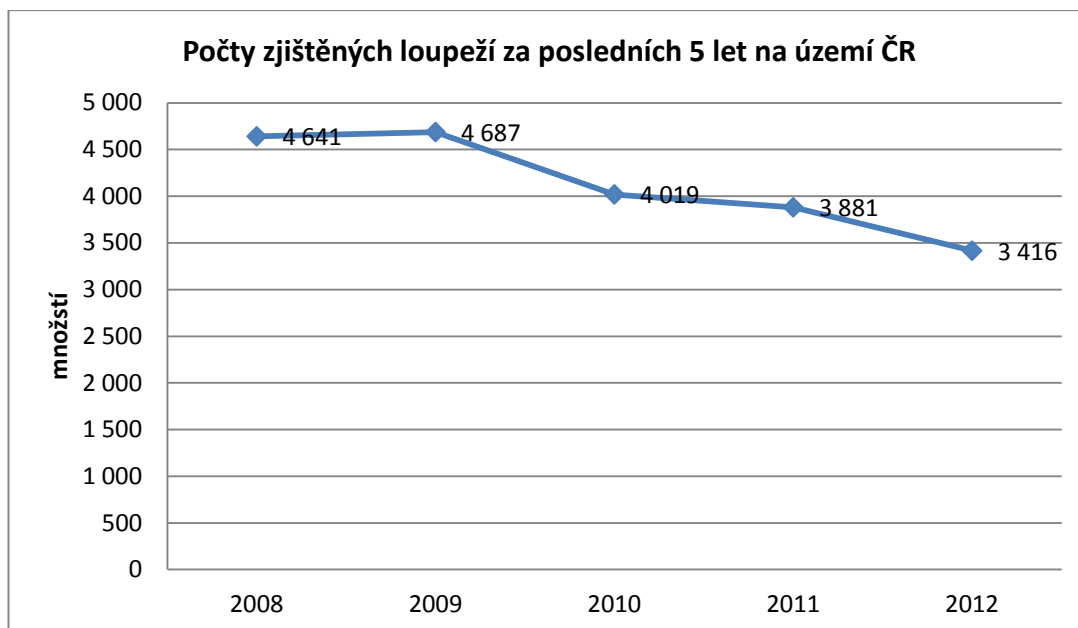
Loupeže jsou typické trestné činy náležející do pouliční, a tím i velkoměstské kriminality. Ve velkoměstském prostředí proto vzniká mnohem více kriminogenních situací, přičemž sociální anonymita je zde vysoká díky velké hustotě obyvatel a snadnějšímu splynutí s ostatními. Stejně tak lze o loupeži říci, že patří mezi trestné činy s nejvyšší variabilitou a dynamikou vzniku nových forem.¹⁰⁶

¹⁰⁴ <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx> (citováno dne 2. 3. 2013).

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. Kriminologie. 3. přeprac. vyd. Praha: Aspi – Wolters Kluwer, 2008, s. 292.

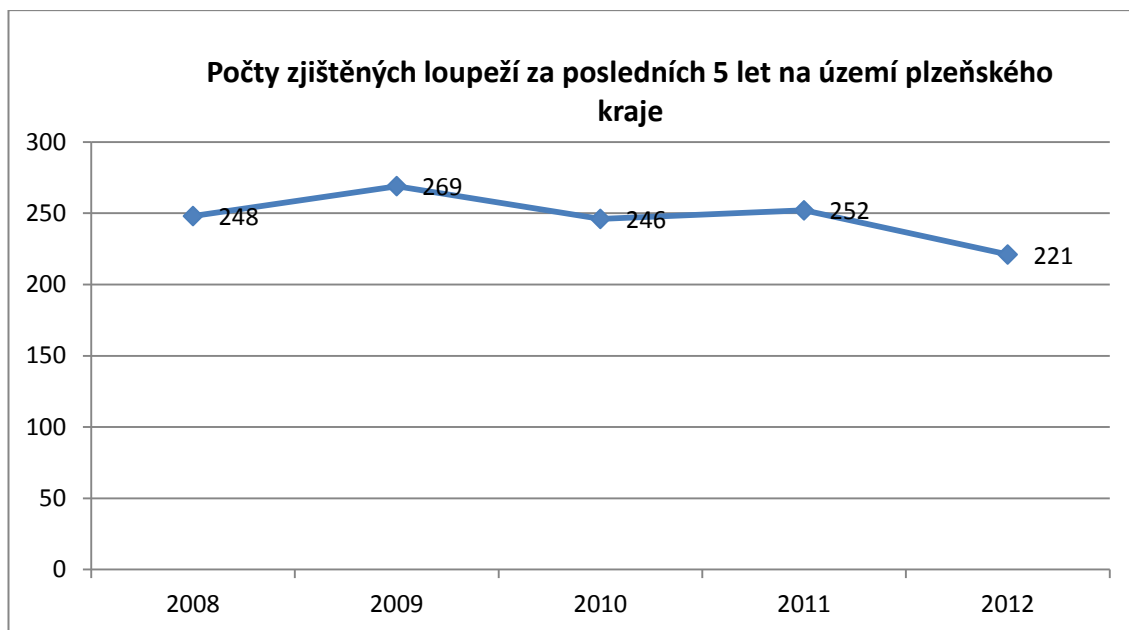

Zdroj: policejní statistiky¹⁰⁷

Na výše uvedeném grafu můžeme spatřit statistiku zjištěných loupeží za posledních 5 let. V roce 2008 bylo zjištěno celkem 4 641 loupeží. V dalším roce došlo k mírnému nárůstu na 4 687 zjištěných loupeží. Velkým plusem je, že právě od roku 2009 dochází k poklesu v případě zjištěných loupeží. V roce 2010 bylo zjištěno 4 019 loupeží a v roce 2011 3 881 loupeží. V roce 2012 bylo zjištěno za období posledních 5 ti let nejmenší číslo, a to 3 416 loupeží. Za další kladné hodnocení lze považovat též míru objasněnosti loupeží. Každým rokem se totiž podaří objasnit více loupeží, než v předešlých letech. V roce 2008 bylo objasněno 2 299 loupeží, v roce 2009 2 430, v roce 2010 2 186, v roce 2011 2 060 a v roce 2012 1 897. Z těchto statistik lze tedy vyzorovat, že v souvislosti s počtem zjištěných loupeží v daném roce a počtem jejich objasněnosti, se loupeže rok od roku daří objasnit stále častěji. Důvody poklesu loupeží a nárůstu objasněnosti lze spatřovat především v konsolidaci právního prostředí, v konsolidaci činnosti policie a ostatních orgánů činných v trestním řízení, ve větší snaze při ochraně majetku, jako např. zavedení bezpečnostních systémů, zavedení nových možností zabezpečení osob obsluhujících v objektech, kde dochází k loupežím apod.¹⁰⁸

¹⁰⁷ <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx> (citováno dne 2. 3. 2013).

¹⁰⁸ Tamtéž.

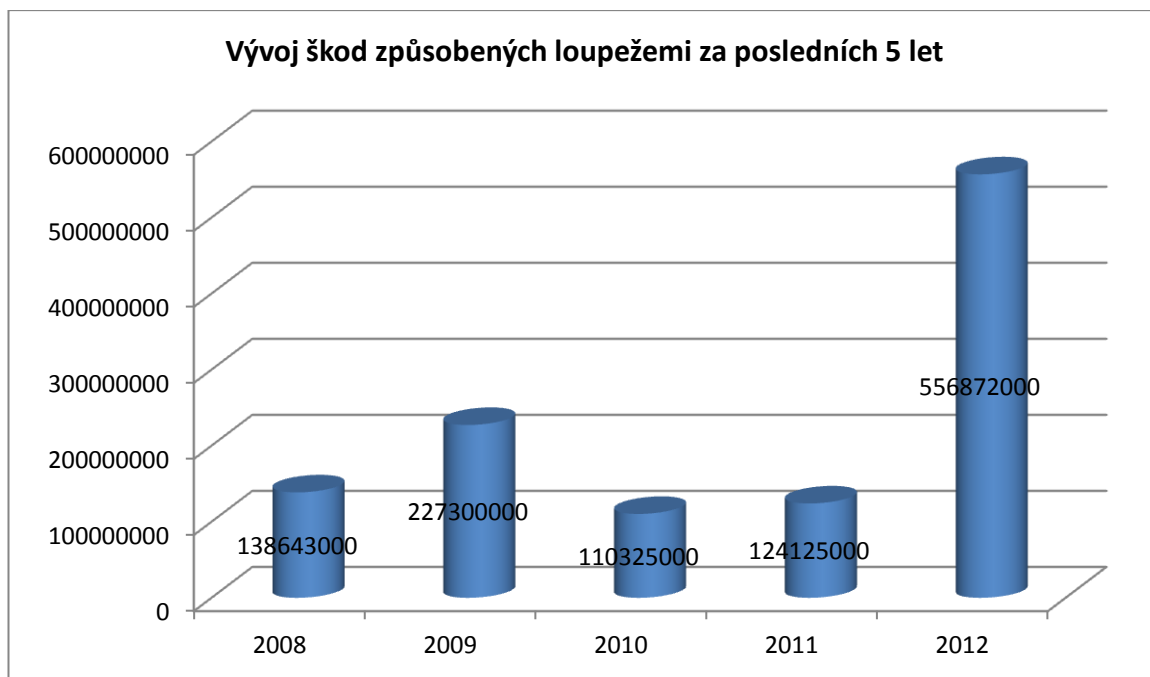

Zdroj: policejní statistiky¹⁰⁹

Pokud se podíváme na počty zjištěných loupeží na území plzeňského kraje, můžeme vyzorovat, že zde došlo oproti minulým létům ke snížení počtu loupeží. Na území celé České republiky došlo od roku 2009 ke značnému poklesu spáchaných loupeží. V plzeňském kraji za posledních 5 let byl vývoj střídavě vzestupný a sestupný, ale v zásadě nedošlo k výraznému poklesu nebo nárůstu počtu loupeží v některém ze zmíněných roků. Plzeňský kraj byl v roce 2012 na 6. místě v celkovém pořadí krajů s počtem 221 zjištěných loupeží. Podle statistik za rok 2012 vévodí kraj moravskoslezský s 571 loupežemi, naopak nejméně loupeží bylo zjištěno v kraji vysočina, a to 62 loupeží.¹¹⁰

¹⁰⁹ <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx> (citováno dne 2. 3. 2013).

¹¹⁰ Tamtéž.

Zdroj: policejní statistiky¹¹¹

Jak bylo výše zmíněno, za pozitivní výsledek lze spatřovat, že za poslední roky došlo ke snížení počtu loupeží. Naopak negativně se projevuje vývoj výše škod způsobených loupežemi za posledních 5 let. Zde došlo totiž k velmi výraznému nárůstu oproti minulým rokům. Za loňský rok byla výše způsobených škod přibližně stejně vysoká, jako v součtu roků 2008, 2009, 2010 a 2011, což rozhodně není dobrá zpráva. Za rok 2012 dosáhla celková škoda způsobená loupežemi necelých 560 milionů korun.¹¹²

4.2.2 Pachatelé loupeží

Pachatele loupeží můžeme dělit do čtyř základních skupin. První skupinu tvoří profesionální pachatelé, pro které jsou loupeže hlavní zdrojem příjmů. Ti, kteří si při vhodné příležitosti vybírají vhodné oběti, je nazýváme jako příležitostné pachatele. Mezi těmito pachateli bývají nejčastěji mladí lidé. Další skupinu tvoří drogově závislí pachatelé, pro něž loupež slouží jako prostředek k získání prostředků k uspokojení jejich drogových potřeb. Jako poslední skupinu tvoří alkoholoví

¹¹¹ <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx> (citováno dne 2. 3. 2013).

¹¹² Tamtéž.

pachatelé, kteří mají podobnou charakteristiku jako drogoví pachatelé. V obou případech loupeže nebývají zpravidla naplánované.¹¹³

Loupeže v roce 2012 v České republice							
Název	Zjištěno	Objasněno	Pod vlivem	Recividisté	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Ženy
Loupeže ostatní	3 283	1 805	145	912	139	251	143
Loupeže na finančních institucích	133	92	1	22	0	0	1
Loupeže celkem	3 416	1 897	146	934	139	251	144

Vysvětlivka: Tabulka ukazuje registrované a objasněné TČ loupeže a skladbu pachatelů loupeží spáchaných v roce 2012 v ČR. Tyto se člení na loupeže spáchané na finančních institucích a ostatní loupeže¹¹⁴.

V roce 2012 bylo spácháno v České republice 3 416 loupeží, z nichž bylo objasněno 1 897. Pod vlivem bylo spácháno „pouze“ 146 loupeží, z toho 118 pod vlivem alkoholu. Je to pochopitelné, protože při loupeži je nutné, aby pachatelé byli fyzicky v „kondici“, neboť musí vyvinout určitou sílu (pokud neužijí pohružku násilí), a dále je nutné, aby byli také v duševní kondici, což je pod vlivem některé návykové látky dosti obtížné.¹¹⁵

Značnou částí se na loupežích podílejí recividisté. Svědčí to o jejich malé míře strachu z dopadení a odhalení. Naopak u některých, zejména mladých pachatelů se jedná o rutinu nebo způsob obživy. Co se týče žen jako pachatelů, těch je oproti mužům jen malý počet, celkem za rok 2012 spáchalo loupež 144 žen. V ústeckém kraji bylo spácháno nejvíce loupeží ženami, a to 26. Naopak kraje s nejmenším počtem loupeží spáchaných ženami jsou královéhradecký a zlínský s počtem 2. Tyto počty svědčí o tom, že loupeže jsou především mužskou záležitostí¹¹⁶.

¹¹³ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005, s. 402.

¹¹⁴ <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx> (citováno dne 2. 3. 2013).

¹¹⁵ SVATOŠ, R. Kriminologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 127.

¹¹⁶ <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx> (citováno dne 2. 3. 2013).

Loupeže převážně páchají mladší muži kolem věku 35 let. Ve většině případů dochází k cílenému plánování, přípravě a organizaci loupeží. Aby mohla být loupež uskutečněna, vyžadují se po pachatelích určité osobnostní dispozice, proto je málo pravděpodobné, že by pachatel byl nějak výrazně mentálně handicapován. Ze zjištěné motivace zadržovaných pachatelů (nezaměstnaní, zadlužení atd.), ale i z některých prvků v jejich chování (nervozita, nejistota, nerozhodnost, slovní omluvy apod.) jsou v mnoha případech tzv. prvopachatelé. Recivisté oproti nim působí rázně, sebevědomě, racionálně, cílevědomě apod. U pachatelů-amatérů často dochází k projevům nízké profesionality, zejména v nezvládnutí nepředvídaných okolností v průběhu útoku. Mnohdy předpokládají určitou „vstřícnou reakci“ obětí, proto z tohoto důvodu ani nepočítají s použitím zbraně.¹¹⁷

K použití zbraní ke střelbě dochází u loupeží jen v některých případech. Ke střelbě ze zbraně dochází nejčastěji v situacích, kdy se přepadení nevhodně chovají, což může vést k pudové reakci útočníka, např. pracovnice v přepadené bance stiskne pod stolem tísňový hlásič. Pachatel také může použít výstřelu ke zdůraznění pohružky, což je vykonáno střelbou do vzduchu. Jako další situaci, při níž dochází ke střelbě, je překonání mechanických zábran.¹¹⁸

Pachatelé amatéři páchají loupež obvykle spontánně, bez přípravy. Pro profesionály je typické, že si objekt přepadení předem vytipují, připravují se na způsob provedení, zvažují riziko činu ve vztahu k efektu loupeže, vymýšlejí úkryt pro lup, připravují si zbraně, možné maskování jejich identity a alibi. Pro tyto profesionály je rozhodující posouzení výše kořisti, reálné riziko a možnosti provedení. Při posuzování těchto rizik přihlížejí k posuzování způsobu zabezpečení objektu a možnostem jejich překonání, reálnosti ozbrojení oběti, blízkosti policejní stanice k objektu přepadení, situování místa činu, pohyb osob na tomto místě apod. Samostatnou skupinu mezi profesionály tvoří organizovaná skupina (nejméně tři pachatelé), která zvyšuje kvalifikovanost provedené loupeže. Jak pachatelé profesionálové, tak i v organizované skupině jsou typičtí zejména pro páchání bankovních loupeží nebo jiných peněžních ústavů.¹¹⁹

---

¹¹⁷ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 19.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 20.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 20-21.

4.2.3. Oběti loupeží

Každé loupežné přepadení je pro oběti loupeží extrémní psychickou zátěží, která je doprovázena silnými emocemi, stresem a strachem. To platí i u přepadených, kteří jsou na tyto situace speciálně vycvičeni, zejména u pracovníků peněžních ústavů. Oběťmi se stávají mezi nezletilými a mladistvými častěji chlapci než dívky. U dospělých žen je tomu jinak, ty se stávají oběťmi stejně jako muži, přičemž jejich počet jako obětí se zvýšil. To vyplývá především ze skutečnosti, že ženy jsou snadněji přemožitelné z důvodu menší fyzické odolnosti. Dalším důvodem je i to, že ženy jsou častěji zaměstnány ve finančních institucích. U starších lidí je tomu podobně, zde jsou také ženy častěji oběťmi než muži, protože pachatelé využívají jejich menší fyzické možnosti obrany.¹²⁰

Loupežná přepadení trvají zpravidla jen několik minut. V jejím průběhu jsou oběti pachatelem dávány pokyny, jak se má oběť chovat a co po ní chce. Celou situaci umocňuje zpravidla použití zbraně nebo jen její makety, což je v tu chvíli, kdy je oběť ve stresu pro ni těžko rozpoznatelné. Pachatelé-amatéři někdy nezvládnou krizovou situaci, nebo jen velmi obtížně a svůj strach překonají obvykle fyzickým útokem na oběť, aby si dodali odvalu. Pro přepadeného to znamená hlavně to, aby v první řadě nevyprovokovali pachatele ke splnění výhrůžky, tj. k použití násilí. V těchto situacích se přepadený mnohdy musí rozhodnout mezi životem a smrtí na jedné straně, a zda má chránit, nebo vydat pachateli co žádá, a vyhnout se tak použití násilí na straně druhé. Oběť by ale měla uplatnit pravidlo, že v první řadě by měla chránit svůj život a zdraví, případně dalších přítomných osob, ochrana majetku by měla být až na druhém místě.¹²¹

Chování přepadených je při loupežném přepadení individuální, často velmi různorodé. Toto chování představuje celou škálu reakcí, které představují jak racionální postupy založené na okamžitém vyhodnocení dané situace, tak i instinktivní reakce, které však nelze vždy pokládat za bezpečné. Přírozenou reflexní reakcí na útok je úlek, který trvá několik málo sekund. Útok dále vyvolává negativní instinktivní reakce, jako jsou strach a panika, při kterých pak racionální myšlení ustupuje do pozadí. Rozhodující vliv pak má na toto chování míra subjektivního

---

¹²⁰ SVATOŠ, R. Kriminologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 130.

¹²¹ CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 22-23.

pocitu ohrožení v dané situaci, to zda v chování obětí převládne instinkt, nebo racionální jednání. U každé oběti tak intenzita nebezpečnosti situace bývá velmi rozdílná a je bezprostředně spojena s okolnostmi zahájení útoku a následujících projevů v chování pachatele. Některé případy naznačují, že v prvních reakcích obětí často převládá tendence klást požadavkům útočnicků odpor. Tento odpor se projevuje v různých formách a v různé intenzitě jako pasivní, verbální a v některých případech i jako aktivní jednání. V ojedinělých případech se v průběhu loupeží vyskytují reakce, které lze považovat za vyloženě nebezpečné. Jsou to zejména případy, kdy oběť použije vůči pachateli aktivní fyzickou obranu, nebo oběť nečekaně zaútočí způsobem bezprostředně ohrožujícím samotného pachatele. V těchto situacích pak může dojít k těžším následkům na zdraví nebo i životě postižených.¹²²

Řada psychologů doporučuje, aby v případě loupežného přepadení oběť, pokud není v absolutním bloku z důvodu strachu, komunikovala s pachatelem pokud možno klidně, bez emocí, zbytečně ho neprovokovala svým hlasitým projevem a gestikulací, nehrála si na hrdiny akčních filmů, protože tyto scénáře mohou mít pro oběti fatální následky, pokusila se opakovat dotazy a pokyny pachatele, což může otupit jeho agresivitu a získat tím také čas apod. Protože oběti jsou často jediní, kdo mají možnost pozorovat jednání a vzhled pachatele, měli by se pokusit zapamatovat pohlaví pachatele, jeho přibližný věk, výšku, váhu, barvu a délku vlasů, způsob maskování, oděv, způsoby gestikulace, různé vady řeči apod. V průběhu napadení je také nutné dodržovat postoj čelem k útočnickovi, zachovávat si od něj odstup ve vzdálenosti alespoň cca 120 cm a v případě střelby nesnažit se útočnicka ovlivnit, snažit se naopak krýt nebo ulehnout na zem. V závěru napadení bývají útočníci nejnebezpečnější, proto se nedoporučuje jim vytvářet překážky, nebo jim jakkoliv bránit v úniku z místa činu. Toto jednání v nich totiž může vyvolat pocit ohrožení a vyprovokovat je k použití zbraně.¹²³

Jednat s člověkem, který se stal obětí loupeže, musí být opatrné. Je potřeba tuto událost vnímat jako náročnou stresující záležitost a uvědomit si, co se přihodilo. První kontakt s obětí či následný výslech poškozeného představují situace, kdy je potřeba volit citlivě správný psychologický postup. Při jednání s oběťmi loupeží se považuje za nutné těmto lidem poskytnout informace o jejich právech, průběhu

---

¹²² CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006, s. 23-24.

¹²³ Tamtéž, s. 26-27.

trestního řízení ve všech jeho stádiích, programech, možnostech pomoci a péče včetně jejich dostupnosti. Protože u oběti došlo k narušení pocitu bezpečí a ke vzniku strachu z toho, že by se mohl trestný čin opakovat, je důležité, aby policie a další články působící v trestním řízení přispěly k obnově pocitu bezpečí jak psychologickými prostředky, tak i fakticky zajistily maximální bezpečí oběti. Přestože oběť trestný čin nespáchala, dochází u nich při vyšetřování k pocitu, že jí je nedůvěřováno. To může být zapříčiněno nevhodným vedením dotazováním, např. dotazy na věci, které s vlastním činem přímo nesouvisejí, zejména otázky soukromé a intimní sféry. Je proto nutné oběti vždy objasnit, proč jsou tyto dotazy pro věc důležité. Při jednání s oběťmi je také potřeba usilovat o dostatečnou empatii. Schopnost vcítit se do role oběti je důležitá při objasňování a vyšetřování případu, což může nabídnout pravděpodobnou odpověď na řadu otázek. Pracovníci policie i justice jsou proto seznamováni s poznatky z viktimologie a také vykonávají psychologické výcviky, které usilují o rozvoj empatických schopností.¹²⁴

---

¹²⁴ ČÍRTKOVÁ, L. Forezní psychologie. 2., upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 137-138.

5. SROVNÁNÍ S VYBRANOU ZAHRANIČNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVOU

V této práci se zabývám trestným činem loupeže, který patří mezi nejzávažnější trestné činy, které lze spáchat na území České republiky (dále ČR). Trestný čin loupeže však není jen problémem na území ČR, ale lze ho považovat za celosvětový problém. Proto jsem se pokusil porovnat naši právní úpravu s úpravou jiného státu.

K porovnání naší právní úpravy se zahraniční jsem si vybral právní úpravu našich východních sousedů, tedy Slovenské republiky (dále SR). Po dlouhá léta oba státy tvořily jeden společný stát, než došlo k jejich rozdělení. Z tohoto důvodu mi přišlo jako nejvhodnější vybrat si k porovnání slovenskou právní úpravu, a zda ve SR pojali trestný čin loupeže stejně, či jinak než v ČR.

Právní úprava ve SR je v zásadě podobná, jako v ČR. Trestný čin loupeže je ve slovenském trestním zákoníku zakotven v 1. dílu druhé hlavy zvláštní části mezi trestnými činy proti svobodě v § 188.

§ 188¹²⁵

Lúpež

(1) Kto proti inému použije násilie alebo hrozbu bezprostredného násilia v úmysle zmocniť sa cudzej veci, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha

čin uvedený v odseku 1

a) a bezprostredne ním ohrozí život alebo zdravie viacerých osôb,

b) a spôsobil ním väčšiu škodu,

c) závažnejším spôsobom konania,

d) na chránenej osobe, alebo

e) z osobitného motívu.

¹²⁵ Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, v znení neskorších predpisov

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo

b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,

b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo

c) ako člen nebezpečného zoskupenia

Ustanovení trestného zákona chrání dva spoločenské zájmy, a to osobní svobodu ve smyslu svobodného rozhodování a majetek, kterého se chce pachatel zmocnit. Jednání pachatele je vyjádřeno alternativně, a to buď jde o použití násilí, nebo o hrozbu bezprostředního násilí. Touto činností pachatel překonává kladený nebo očekávaný odpor napadeného. U napadeného není podmínkou, aby kladl odpor. Trestný čin je spáchaný násilím, pokud pachatel použije na jeho spáchání fyzické násilí proti tělesné integritě osoby nebo uvedením osoby do stavu bezbrannosti lstí. Objektivní stránka skutkové podstaty je naplněna také použitím násilí proti věci za podmínky, že jde o prostředek nátlaku na vůli poškozeného.¹²⁶

Napadenou osobou může být sám vlastník věci nebo také někdo jiný, kdo má věc pouze ve své moci. Touto osobou může také být např. strážník nebo osoba, které se jen náhodně postavila pachatelovi do cesty, protože mu bránila v uskutečnění jeho záměru. Z tohoto důvodu napadený nemusí mít věc ve své moci a ani nemusí mít k věci osobní vztah. Věcí, která je předmětem útoku, je pro pachatele věcí cizí. Pokud by pachatel jiné osobě odebral věc, která mu patří, šlo by o trestný čin vydírání. O loupež se nebude jednat v případě, že pachatel znenadání vytrhne věc

---

¹²⁶ IVOR, J. a kol. Trestné právo hmotné. 2, Osobitná časť. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 80, 95.

z ruky. Jestliže ale napadený svírá pevně věc v rukách a snaží se pachateli klást odpor, může jít o loupež.¹²⁷

Zmocněním se rozumí odejmutí věci pachatelem z dispozice oprávněné osoby a volné nakládání s ní. Není však rozhodující, jak pachatel s věcí naloží. O zmocnění se jedná i v případě, že ohrožená osoba sama věc pod tlakem hrozby vydá. Čin je dokonán už v okamžiku, kdy pachatel použije násilí nebo hrozbu bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Není potřebné, aby se věci skutečně zmocnil. Pokud pachatel po použití násilí dobrovolně upustí od realizace úmyslu zmocnit se cizí věci, trestnost loupeže nezaniká, protože čin byl již dokonán. Pokus trestného činu loupeže se vyskytuje poměrně zřídka. Vyskytuje se v případech, kdy pachatel zamýšlí způsobit větší škodu, ale k tomuto následku nedojde, protože základní skutková podstata s kvalifikovanou okolností tvoří jeden celek. V případě, že už způsobená škoda spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlel způsobit, nedosáhne výši větší škody, půjde o dokonáný trestný čin loupeže. Pokud už způsobená škoda spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlel způsobit, dosáhne výše větší škody, jde o pokus trestného činu loupeže.¹²⁸

Pachatelem trestného činu loupeže je ten, kdo sám spáchal čin. Pachatel však musí splňovat dvě základní podmínky, kterými jsou věk (kdo v čase spáchání činu jinak trestného nedovršil čtrnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný) a přičetnost. Pokud se na loupeži podílí více osob, přičemž jedna používá násilí, druhá se zmocňuje cizí věci, jedná se o spolupachatelství. Jestliže pachatel přistoupí k činu po použití násilí ve stádiu zmocnění se cizí věci, tj. dokončení loupeže, půjde o pomoc při loupeži a ne o spolupachatelství loupeže či krádeže. O loupež se také bude jednat v případech, kdy pachatel nepoužije násilí, ale hrozí jeho bezprostředním použitím a zmocní se cizí věci zanedbatelné hodnoty, nebo se cizí věci vůbec nezmocní, ale hrozí bezprostředním násilím v úmyslu se jí zmocnit. Pokud by pachatel úmyslně usmrtil jinou osobu v úmyslu zmocnit se cizí věci, půjde o trestný čin vraždy.¹²⁹

---

¹²⁷ IVOR, J. a kol. Trestné právo hmotné. 2, Osobitná část. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 95-96.

¹²⁸ Tamtéž, s. 96-97.

¹²⁹ Tamtéž, s. 97.

Z výše uvedeného můžeme spatřovat, že trestný čin loupeže je v obou státech zakotven mezi trestnými činy proti svobodě. V obou případech se jedná o násilné trestné činy, které směřují vůči osobní svobodě a majetku. Také můžeme spatřovat podobnou skutkovou podstatu, tedy kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. To, v čem se obě země liší, jsou především výše trestních sazeb. V ČR je tato výše v základní skutkové podstatě v rozmezí dvou až deseti let. Ve SR je tato sazba „mírnější“, tedy tři až osm let.

Dalším rozdíly nalezneme v kvalifikovaných skutkových podstatách. V ČR trestný čin loupeže obsahuje tři kvalifikované podstaty, které jsou tvořeny znaky základní skutkové podstaty, ale i obzvlášť přitěžujícími okolnostmi, jejichž následkem je vyšší trestní sazba. Ve SR mají stejný počet kvalifikovaných skutkových podstat. Na první pohled je viditelné rozdílné uspořádání těchto kvalifikovaných skutkových podstat. Mezi další rozdíly patří především výše trestních sazeb v jednotlivých kvalifikovaných skutkových podstatách a výše způsobené škody. Ve SR jsou výše způsobené škody uvedené pod pojmy větší škoda, což je desetinásobek 266 eur (cca 68 000 Kč), značná škoda, která je stanovena stonásobkem 266 eur (cca 680 000 Kč) a škoda velkého rozsahu, stanovená na patnáctinásobek 266 eur (cca 10 200 000 Kč). Český TZ upravuje pouze značnou škodu (500 000 Kč) a škodu velkého rozsahu (5 000 000 Kč). Slovenský TZ upravuje také několik jiných kvalifikovaných způsobů spáchání loupeže naproti české úpravě. Mezi tyto způsoby patří, spáchá-li pachatel čin, kterým bezprostředně ohrozí život nebo zdraví více osob, způsobí jím větší škodu, závažnějším způsobem jednání, na chráněné osobě nebo ze zvláštního motivu. Slovenský TZ se naopak nezmiňuje o spáchání loupeže v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady, teroristického útoku nebo teroru, jako je tomu v českém TZ.

Pokud činem pachatel způsobí smrt, tak podle českého TZ může být potrestán k odnětí svobody na deset až osmnáct let. Podle slovenského TZ může být pachatel potrestán odnětím svobody na deset až patnáct let. Slovenský TZ také upravuje spáchání činu, při němž pachatel způsobí smrt více osobám, za což může být potrestán odnětím svobody na patnáct až dvacet pět let nebo na doživotí. Kromě způsobení smrti více osob bude pachatel potrestán stejným trestem, pokud způsobí svým činem škodu velkého rozsahu, anebo jako člen nebezpečného seskupení.

V českém TZ je trestná příprava, pokud to TZ u příslušného trestného činu stanoví a pokud nedošlo k pokusu ani dokonání zvláště závažného zločinu. Trestnost přípravy u loupeže je upravena v § 173 odst. 5. Ve slovenském TZ v § 188 ustanovení o trestnosti přípravy loupeže nenalezneme, tak jako je tomu v případě české úpravy. Ve slovenském TZ je loupež považována za zločin, proto je trestná podle § 13 TZ. Příprava na zločin je tedy jednání, které spočívá v úmyslném organizování zločinu, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, návodu, objednávání nebo pomoci na takový zločin nebo v jiném úmyslném vytváření podmínek pro jeho spáchání, jestliže nedošlo k pokusu ani dokonání zločinu.

6. ZÁVĚR, ÚVAHY DE LEGE FERENDA

Loupež, jeden z nejnebezpečnějších násilných trestných činů, se kterým se lze v naší společnosti setkat. Představuje útok nejen na cizí majetek, ale i na tělesnou integritu oběti. Pachatel se za použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí pokouší zmocnit se cizí věci.

Cílem této práce bylo poskytnout nejdůležitější informace o trestném činu loupeže. Tyto informace se týkaly vymezení jak historické právní úpravy, tak i současné. Rozbor současné právní úpravy měl poukázat na to, jaké jednání je v dnešní době považováno za loupež a co pachateli hrozí v případě jejího spáchání. Také zde byly popsány rozdíly mezi loupeží a jinými trestnými činy, které mají podobné znaky, avšak oproti loupeži porušují jen jeden ze zájmů chráněných trestním zákoníkem. Stejně tak měla práce poskytnout informace o pohledu kriminalistů a kriminologů na tento čin. Byly také objasněny způsoby páčání loupeží, různé postupy ve vyšetřování a přehled statistických dat za posledních pět let. V neposlední řadě byla srovnána právní úprava v České a Slovenské republice, přičemž byly porovnány skutkové podstaty obou států, výše trestů a také rozdíly, které obsahují obě právní úpravy.

Loupež byla, je a bude a nejspíše se nepodaří ji ze společnosti vymýtit. Může ale dojít alespoň ke snižování počtů spáchání tohoto trestného činu. Podle uvedených statistik lze jejich každoroční snižování rozhodně považovat za dílčí úspěch. Podle mého názoru k tomu přispívá vzájemná spolupráce veřejnosti, policie a médií, při které dochází mnohem častěji k dopadení pachatelů, než tomu bývalo v minulosti. Takže pokud se tato spolupráce bude ještě více vylepšovat, mohlo by dojít ještě k většímu snížení počtů spáchaných loupeží. Naopak při studování statistických dat jsem byl celkem hodně překvapen vysokým nárůstem výše škod, které byly způsobeny při loupežích v loňském roce, a které byly mnohem vyšší než v předešlých letech. Někteří lidé by např. navrhovali zvýšení trestní sazby za loupež, které by podle nich zamezilo spáchání této trestní činnosti, ale podle mého názoru to rozhodně nepřinutí pachatele loupeží, aby tento trestný čin nespáchali. Přispět k tomuto snížení může veřejnost tím, že za pomoci různých překážek a zábran znesnadní pachateli jeho úmysl, nebo dokonce ho tím donutí k tomu, aby si spáchání tohoto činu rozmyslel. Na místech, kde dochází častěji k páčání loupeží než na jiných místech, zde by bylo nejlepší posílit hlídkovou činnost policie, aby to

pachatele odradilo spáchat další loupeže. Pokud si lidé také budou dávat větší pozor, např. nebudou chodit sami večer venku, na místech kde to neznají, pokusí se vyhnout kontaktu s lidmi, kteří se jim zdají podezřelí apod. a nebudou pachateli dávat záminky, aby na nich loupež provedl, tím také dle mého názoru lze docílit toho, že se počty loupeží mohou dále snižovat.

RESUMÉ

Criminal code contains numerous descriptions of criminal acts. Some are more severe, while others are less. I decided to pick an act of robbery, one of the more severe and for society more dangerous ones. Offender, via the use of violence, tries to take over an item of the offended. Robbery is considered as one of the most serious crimes towards the society, being not only an attack towards other's property, but also at the physical integrity of the victim. The offender is, using violence or threatening to immediately use violence tries to take over the other's property.

In this thesis I address the subject of criminal act, from the legal, criminological and criminalistic look. First chapter is a short summation of a historical roots of the legal definition of robbery and how, during the course of several centuries, has robbery evolved in our area. The chapter also tells about how robbery was looked at during the specific periods, and what were the sentences for acts of robbery.

Next chapter is the base of this thesis. It addresses the current legal definition of robbery according to actual and currently effective criminal code. It also states the basic guilty act of robbery, its signs and qualified guilty acts. Robbery is caused by thereby, who against other uses violence or threat of immediate violence with intention of acquiring other's possession. Offender will be sentenced for this act by being taken into custody for two to ten years. Between the signs of basic guilty act is the object, objective look, subject and subjective look. I have analyzed the concept of violence, threat of immediate violence and their possible variations, as well as who can be the offender. Qualified guilty acts are more severe than the basic guilty acts. They are made of circumstances conditioning the use of higher criminal rate. In this chapter I also compare main differences between robbery and similar criminal acts that have similar signs, however compared to the robbery they violate only one of the interests protected under criminal code. These criminal acts are robbery, blackmail, limiting of personal freedom and homicide with intention of robbery.

Following chapter is discussing criminalist and criminological aspects, of which are mostly ways of committing robberies, typical clues and investigation situations. Next there are noted statistics of robberies for the last five years, typical offenders and their victims.

Robbery is a worldwide problem, therefore conclusion of my thesis is dedicated to comparing our legal definition to the foreign one. To compare our legal definition to foreign I have decided to choose the legal definition of our eastern neighbours, the Slovakian Republic, and compared both definition, trying to find differences.

.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Monografická literatura:

ČÍRTKOVÁ, L. Forezní psychologie. 2., upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4.

FIALA, J., KINDL, M. a kol. Občanské právo hmotné. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-058-1.

HATTENHAUER, H. Evropské dějiny práva. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1998. ISBN 80-7179-056-7.

HONOVÁ, R. Trestný čin loupeže z hlediska juristického a kriminologického. Brno, 2008/2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita Brno. Fakulta právnická.

CHMELÍK, J. a kol. Loupeže a možnosti prevence a obrany. 1. vyd. Praha: Themis, 2006. ISBN 80-7312-051-X.

IVOR, J. a kol. Trestné právo hmotné. 2, Osobitná část. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2006. ISBN 80-8078-099-4.

JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 2. vyd. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-49-3.

KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. Římské právo. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-031-1.

KUCHTA, J. a kol. Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-047-8.

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4.

MALÝ, K. Trestní právo v Čechách v 15.–16. století. Praha: Univerzita Karlova, 1989.

MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminologie. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9.

NOVOTNÝ, F. a kol. Trestní právo hmotné. 2. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-083-3.

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. Kriminologie. 3. přeprac. vyd. Praha: Aspi – Wolters Kluwer, 2008. ISBN 978-80-7353-376-8.

REBRO, K., BLAHO, P. Římské právo. 2. dopl. vyd. Bratislava: Manz, 1997. ISBN 80-85719-08-8.

ROZUM, J., HÁKOVÁ, L., KOTULAN, P., TOMÁŠEK, J. Výzkum trestného činu loupeže v Praze. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. ISBN 80-7338-047-1.

SVATOŠ, R. Kriminologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-389-6.

ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II: komentář: § 140 - 421. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9.

VLČEK, E. Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4056-4.

VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. České právní dějiny. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-127-4.

Právní prameny:

Zákon č. 117/1852 Ř. z., zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích

Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, v znení neskorších predpisov

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Práva městská, N XXVIII

Judikatura:

Rozsudek okresního soudu v K. ze dne 15. 11. 1966 sp. zn. 9 T 109/66 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, sp. zn. 7 Tz 4/68 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, sp. zn. 6 Tz 24/70 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, ze dne 23. 1. 1981, sp. zn. 7 Tz 44/80 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, sp. zn. 11 To 51/85 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSFR, sp. zn. 3 To 19/91 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 25. 2. 1998 sp. zn. 40 T 32/977 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 2001, sp. zn. 7 Tz 127/2001 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 9. 2002, sp. zn. 7 Tdo 621/2002 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 3. 2004, sp. zn. 11 Tdo 320/2004 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 12. 2004, sp. zn. 5 Tdo 1383/2004 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 249/2005 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 4. 2005, sp. zn. 8 To 27/2005 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 1. 2006, sp. zn. 8 Tdo 1551/2005 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. 3 Tdo 602/2006 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2006, sp. zn. 8 Tdo 732/2006 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 7 Tdo 1338/2006 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 3. 2010, sp. zn. 3 Tdo 185/2010 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 6. 2010, sp. zn. 7 Tdo 633/2010 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 7 Tdo 590/2010 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 8. 2010, sp. zn. 3 Tdo 1016/2010 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 7 Tdo 16/2011 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. 4 Tdo 133/2012 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 2. 2012, sp. zn. 11 Tdo 1174/2011 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 231/2012 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 3 Tdo 1050/2012 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k 06. 03. 2013).

Elektronické zdroje:

<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx>

(citováno dne 2. 3. 2013).

http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_zakon/ (citováno dne 18. 2. 2013).

<http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>

<http://www.najpravo.sk/clanky/komparacia-trestneho-cinu-lupeze-a-trestneho-cinu-kradeze.html> (citováno dne 1. 11. 2013).

[http://www.kakanien.info/\(X\(1\)S\(3ecnyp5522d5lsvuuvglbh45\)\)/Show.aspx?ID=1661&AspxAutoDetectCookieSupport=1](http://www.kakanien.info/(X(1)S(3ecnyp5522d5lsvuuvglbh45))/Show.aspx?ID=1661&AspxAutoDetectCookieSupport=1) (citováno dne 10. 3. 2013).

<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/tridni-justice/zakon86-87-1950.pdf> (citováno dne 10. 3. 2013).

<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/dokumenty/zakon140-1961.pdf> (citováno dne 10. 3. 2013).

http://iuridictum.pecina.cz/w/Trestn%C3%AD_z%C3%A1kon

http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr0.htm (citováno dne 14. 3. 2013).

Použité zkratky:

Trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.)= TZ

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže (zákon č. 218/2003 Sb.)=ZSM

Česká republika= ČR

Slovenská republika= SR